

Warszawa, 26-05-2026 r.

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur

KMPT.570.50.2025.MI

**Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur
z wizytacji jednostek Policji, przeprowadzonych w okresie od 5 sierpnia
do 11 grudnia 2025 r.**

I. Mandat Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur

1. Zgromadzenie Ogólne ONZ 18 grudnia 2002 r. przyjęło Protokół fakultatywny do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (dalej: OPCAT)¹.

2. OPCAT ustanowił system regularnych wizyt prewencyjnych w miejscach pozbawienia wolności. Wizyty te są przeprowadzane przez niezależne organy: Podkomitet ONZ ds. Prewencji Tortur (SPT)² i krajowe mechanizmy prewencji. W Polsce funkcję krajowego mechanizmu prewencji wykonuje Rzecznik Praw Obywatelskich (RPO) za pomocą funkcjonującego w Biurze RPO Zespołu – Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur (dalej: KMPT, Krajowy Mechanizm)³.

3. KMPT ma dostęp do wszystkich „miejsc zatrzymań” w rozumieniu OPCAT. Są to wszystkie miejsca pozostające pod jurysdykcją i kontrolą państwa-strony, gdzie

---

¹ Zob. Protokół fakultatywny do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjęty przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192). Nazwa w języku angielskim: Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (OPCAT).

² Subcommittee on Prevention of Torture and other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (SPT), zob. <https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/spt>.

³ Zob. art. 1 ust. 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264).

przebywają lub mogą przebywać osoby pozbawione wolności na podstawie polecenia organu władzy publicznej bądź za jego namową, zgodą lub przyzwoleniem⁴. Z kolei przez „pozbawienie wolności” OPCAT rozumie „jakąkolwiek formę zatrzymania lub uwięzienia bądź umieszczenia osoby w publicznym lub prywatnym miejscu odosobnienia, którego osobie tej nie wolno z własnej woli opuszczać, na mocy polecenia jakiegokolwiek władzy sądowej, administracyjnej lub innej”⁵.

4. Wizytacje KMPT są niezapowiedziane. W czasie wizytacji członkowie KMPT mają dostęp do wszystkich pomieszczeń, instalacji i urzędzeń, mogą odbyć poufną rozmowę z wybraną przez siebie osobą (zarówno osobą pozbawioną wolności, jak i członkiem personelu lub inną osobą), mają dostęp do dokumentacji i nagrań z monitoringu wizyjnego⁶. Mają też prawo rejestrowania dźwięku lub obrazu w miejscach, w których przebywają osoby pozbawione wolności, za zgodą osób, które będą rejestrowane⁷. Spostrzeżenia KMPT opierają się więc na różnych źródłach, m.in. własnych obserwacjach, przeprowadzonych rozmowach, analizie dokumentacji i zapisów monitoringu⁸.

5. Wizytacja KMPT w miejscu pozbawienia wolności ma charakter zapobiegawczy i stanowi uzupełnienie prac SPT. Krajowy Mechanizm nie jest organem śledczym. Nie rozpatruje też skarg⁹. Celem wizytacji KMPT jest identyfikowanie czynników zwiększających ryzyko wystąpienia tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego i poniżającego traktowania albo karania osób pozbawionych wolności oraz przedstawianie zaleceń mających na celu ich wyeliminowanie.

6. Formułując swoje wnioski i zalecenia, KMPT bierze pod uwagę międzynarodowe standardy praw człowieka, w szczególności standardy ONZ¹⁰.

7. Podstawą systemu zapobiegawczego stworzonego przez OPCAT jest dialog między KMPT i odpowiednimi władzami, zmierzający do poprawy sytuacji¹¹.

---

⁴ Zob. art. 4 ust. 1 OPCAT.

⁵ Zob. art. 4 ust. 2 OPCAT.

⁶ Zob. art. 20 OPCAT.

⁷ Zob. art. 13 ust. 1a ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich.

⁸ Szczegółowy opis metod pracy KMPT można znaleźć w raportach rocznych RPO z działalności KMPT. Zob. np. Raport RPO z działalności w Polsce KMPT w 2024 r., Część II – Metodologia i zakres prac KMPT.

⁹ Zob. Dziewiąte Sprawozdanie Roczne SPT z dnia 22 marca 2016 r., CAT/OP/C/57/4, Aneks do sprawozdania, część II, par. 6; zob. również publikację Biura Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Praw Człowieka pt. „Preventing Torture. The Role of National Preventive Mechanisms. a Practical Guide”, Professional Training Series No. 21, United Nations High Commissioner for Human Rights, Nowy Jork i Genewa 2018, s. 4-6.

¹⁰ Zob. art. 19 pkt b OPCAT.

¹¹ Zob. art. 22 OPCAT.

8. Osoby i organizacje, które zdecydowały się na przekazanie Krajowemu Mechanizmowi informacji, nie mogą ponieść z tego tytułu jakiegokolwiek sankcji lub uszczerbku, niezależnie od tego, czy udzieliły KMPT informacji prawdziwej lub fałszywej (zakaz represji)¹².

II. Wprowadzenie

9. W okresie od 5 sierpnia do 11 grudnia 2025 r. przedstawiciele KMPT przeprowadzili wizytacje 31 jednostek Policji, funkcjonujących na różnych szczeblach hierarchii organizacyjnej formacji (zob. załącznik I).

10. W trakcie wizytacji delegacje Krajowego Mechanizmu odbyły wstępne rozmowy z kierownictwem jednostek, dokonały oglądu wybranych przez siebie pomieszczeń i pojazdów wykorzystywanych do przewozu osób zatrzymanych, przeprowadziły poufne rozmowy z osobami zatrzymanymi i funkcjonariuszami Policji, dokonały analizy dostępnej na miejscu dokumentacji i nagrań monitoringu oraz sporządziły dokumentację fotograficzną.

11. Po zakończeniu każdej wizytacji delegacja KMPT przekazywała kierownictwu wizytowanych jednostek wstępne uwagi i spostrzeżenia.

12. Niniejszy raport sygnalizuje obszary ryzyka, których wyeliminowanie jest w ocenie Krajowego Mechanizmu niezbędnym elementem przeciwdziałania torturom i innym formom okrutnego, nieludzkiego i poniżającego traktowania albo karania.

III. Utrudnienia w wykonywaniu mandatu

13. Rozmowy z kierownictwem wizytowanych jednostek oraz funkcjonariuszami pełniącymi służbę przebiegały w atmosferze konstruktywnego dialogu. W większości przypadków przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur uzyskiwali dostęp do wnioskowanych informacji, danych statystycznych oraz dokumentacji. Jednakże w nielicznych przypadkach odnotowano utrudnienia w realizacji mandatu KMPT, polegające na odmowie udostępnienia nagrań z monitoringu pozostających w dyspozycji Policji¹³ bądź na kwestionowaniu mandatu KMPT do dostępu do informacji¹⁴.

14. Kwestionowanie dostępu przedstawicieli Krajowego Mechanizmu do informacji, w tym do nagrań z monitoringu pozostających w dyspozycji Policji,

---

¹² Zob. art. 21 ust. 1 OPCAT.

¹³ KRP Warszawa I, KP w Pszowie.

¹⁴ KKP w Warszawie, KPP w Ostródzie.

należy uznać za nieuzasadnione zarówno w świetle obowiązujących przepisów prawa międzynarodowego, jak i dotychczasowej wieloletniej praktyki współpracy pomiędzy Rzecznikiem Praw Obywatelskich a Policją. OPCAT, ratyfikowany przez Polskę i stanowiący część krajowego porządku prawnego, przyznaje KMPT szerokie i bezpośrednio stosowane uprawnienia dostępu do wszelkich informacji dotyczących traktowania osób pozbawionych wolności oraz warunków ich zatrzymania, bez ograniczeń co do czasu, formy czy nośnika tych informacji. Stanowisko to znajduje jednoznaczne potwierdzenie w opinii SPT¹⁵, który podkreśla, że pojęcie wizytacji obejmuje nie tylko czas fizycznej obecności w placówce, lecz także etap przygotowania oraz okres następujący po wizycie, niezbędny do rzetelnej realizacji mandatu prewencyjnego. W konsekwencji wszelkie próby zawężania zakresu uprawnień KMPT, w tym wprowadzania ograniczeń czasowych lub formalnych w dostępie do dokumentacji i nagrań, należy uznać za sprzeczne z wytycznymi SPT, treścią OPCAT oraz jego celem, jakim jest skuteczne zapobieganie torturom oraz innemu okrutnemu, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu¹⁶.

IV. Czynniki ryzyka zwiększające prawdopodobieństwo wystąpienia tortur oraz innego okrutnego, nieludzkiego i poniżającego traktowania albo karania

A. Sytuacja kadrowa

15. Z informacji uzyskanych podczas wizytacji wynika, że aktualne niedobory etatowe mają charakter systemowy i w wielu jednostkach osiągają poziom krytyczny. Skala wakatów jest szczególnie widoczna w dużych aglomeracjach oraz w rozbudowanych jednostkach miejskich i powiatowych, gdzie niedobory etatowe bezpośrednio wpływają na zdolność realizacji podstawowych zadań służbowych. Zgromadzone informacje wskazują również na zjawisko tzw. ukrytych wakatów, polegające na istotnej rozbieżności pomiędzy formalnym stanem zatrudnienia a rzeczywistą dostępnością funkcjonariuszy do służby. W wielu jednostkach znaczna

---

¹⁵ Zob. opinia SPT z 8 listopada 2023 r., AA/ES/MLR/VA.

¹⁶ Problem ten był przedmiotem wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 6 października 2025 r. KMP.570.1.2024.KS/RK. W udzielonej odpowiedzi Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji podzielił stanowisko przedstawione przez RPO (pismo Sekretarza Stanu w MSWiA z dnia 10 grudnia 2025 r., sygn. BMP.0790.4.4.2025). Pomimo tego stanowiska w dalszym ciągu odnotowywano przypadki odmowy udostępnienia nagrań, co skutkowało skierowaniem wystąpienia Zastępcy Rzecznika Praw Obywatelskich do Komendanta Głównego Policji z dnia 22 stycznia 2026 r. KMP.570.1.2024.RK.

część kadry była czasowo wyłączona z realizacji zadań służbowych z uwagi na długotrwałe absencje, udział w kursach lub proces adaptacji w innych strukturach. W praktyce oznaczało to, że ciężar realizacji obowiązków spoczywał na znacznie mniejszej grupie policjantów, niż wynikałoby to z oficjalnych danych kadrowych.

16. Konsekwencją utrzymujących się braków personalnych jest istotne przeciążenie pracą funkcjonariuszy pozostających w służbie. W wielu jednostkach liczba prowadzonych spraw przypadających na jednego policjanta znacząco przekraczała standardy uznawane przez samych funkcjonariuszy za możliwe do rzetelnej realizacji. Policjanci wskazywali na przemęczenie, presję czasu oraz zwiększone ryzyko popełniania błędów, co wprost przekłada się na jakość prowadzonych czynności, terminowość postępowań oraz bezpieczeństwo służby, zwłaszcza w porze nocnej. Braki kadrowe wpływały również na ograniczenie możliwości realizacji patroli oraz na konieczność doraźnego delegowania funkcjonariuszy do zadań poza macierzystą jednostką.

17. W toku wizytacji zwracano także uwagę na dużą fluktuację funkcjonariuszy oraz niekorzystną strukturę doświadczenia kadry. W wielu jednostkach znaczną część personelu stanowili funkcjonariusze z krótkim stażem służby, często pozbawieni możliwości korzystania z bieżącego wsparcia bardziej doświadczonych kolegów i koleżanek. Jednocześnie znaczne niedobory kadrowe powodowały, że funkcjonariusze z dłuższym stażem byli nadmiernie obciążeni bieżącymi obowiązkami służbowymi, co w istotnym stopniu ograniczało możliwość przekazywania wiedzy i doświadczenia młodszemu stażem funkcjonariuszom. Odejścia policjantów z wieloletnim doświadczeniem, przy jednoczesnym napływie młodej kadry, skutkują przerwaniem ciągłości wiedzy i praktyki zawodowej, co w ocenie rozmówców dodatkowo zwiększa ryzyko błędów oraz obniża poczucie bezpieczeństwa w służbie.

18. Funkcjonariusze pytani o przyczyny trudnej sytuacji kadrowej wskazywali na złożony charakter problemu, obejmujący m.in. malejący prestiż społeczny zawodu, niewspółmierność wynagrodzeń do zakresu odpowiedzialności, niekorzystne rozwiązania dotyczące czasu służby oraz braki sprzętowe i lokalowe. W wielu jednostkach deficyty kadrowe były dodatkowo wzmacniane przez niedostateczne wyposażenie techniczne, co potęgowało frustrację i obniżało motywację do pozostawania w służbie. Jedynie w nielicznych wizytowanych jednostkach kierownictwo i funkcjonariusze oceniali stan kadrowy jako wystarczający lub stabilny, co potwierdza systemowy charakter opisywanego zjawiska.

19. W ocenie SPT, adekwatny poziom zatrudnienia w miejscach detencji ma kluczowe znaczenie nie tylko dla zapewnienia bezpieczeństwa oraz ochrony osób pozbawionych wolności i personelu, lecz także dla prawidłowej organizacji

codziennego funkcjonowania tych placówek oraz utrzymania właściwego reżimu instytucjonalnego. Wskazuje się również, że odpowiednia obsada kadrowa stanowi istotny czynnik zapobiegający wypaleniu zawodowemu personelu i umożliwia pełne wykorzystanie jego kompetencji, zamiast ograniczania działalności wyłącznie do wykonywania podstawowych, rutynowych zadań¹⁷.

20. Już po ostatniej wizycie w Polsce SPT wyraził zaniepokojenie sytuacją kadrową w Policji, wskazując, że liczba obsadzonych etatów może pozostawać niewspółmierna do rzeczywistych potrzeb kadrowych. SPT wskazał na niski poziom wynagrodzeń jako czynnik stanowiący istotną barierę w pozyskiwaniu nowego personelu, w związku z czym zalecił przeprowadzenie kompleksowej analizy zapotrzebowania kadrowego niezbędnego do zapewnienia profesjonalnego wykonywania zadań przez Policję oraz wprowadzenie systemu wynagrodzeń adekwatnego do wymaganych kwalifikacji i zakresu obowiązków funkcjonariuszy, jako elementu ogólnych działań o charakterze prewencyjnym¹⁸.

B. Infrastruktura i warunki materialne

21. **[warunki lokalowe]** Analiza materiałów oraz ustaleń poczynionych w toku wizytacji ujawnia istotne zróżnicowanie w standardzie pomieszczeń służbowych i socjalnych w poszczególnych jednostkach Policji, prowadzące do wyraźnej dysproporcji warunków pełnienia służby – od nowoczesnych, wyremontowanych i klimatyzowanych obiektów spełniających współczesne standardy pracy¹⁹, po budynki pozostające w stanie głębokiej degradacji technicznej²⁰. W wielu jednostkach stwierdzono poważne i wieloletnie zaniedbania infrastrukturalne, obejmujące zaawansowane zużycie techniczne obiektów, pęknięcia i zacieki na ścianach, wilgoć i grzyb, odpadające tynki, uszkodzone podłogi, niewystarczającą wentylację, uciążliwe warunki termiczne, a także brak ciepłej wody oraz częściowe wyłączenie pomieszczeń z użytkowania, w skrajnych przypadkach połączone z informacjami o zagrożeniu bezpieczeństwa konstrukcyjnego budynków. Równocześnie w licznych jednostkach zaplecze socjalne i higieniczne jest niewystarczające lub nie istnieje, co prowadzi do improwizowanych rozwiązań organizacyjnych i ponoszenia dodatkowych kosztów przez samych funkcjonariuszy.

¹⁷ Zob. Raport SPT z wizyty w Szwecji, CAT/OP/SWE/1, par. 139-140.

¹⁸ Zob. Raport SPT z wizyty w Polsce, CAT/OP/POL/ROSP/1, par. 43.

¹⁹ Np. KMP w Lublinie, KMP w Łomży, KP Rzeszów-Śródmieście, KPP w Wodzisławiu Śląskim, KP w Pszowie, KP w Morągu, KP w Sobótce, PP w Sadkach.

²⁰ Np. KMP w Gliwicach, KPP w Ostródzie, KPP w Wołominie (Wydział Prewencji), KP w Dęblinie, KP nr 1 w Białymstoku.

Choć odnotowano również jednostki, w których warunki lokalowe oceniono jako dobre lub bardzo dobre, skala i charakter ujawnionych problemów wskazują na systemowy charakter zaniedbań infrastrukturalnych, mających negatywny wpływ na komfort i bezpieczeństwo pracy funkcjonariuszy, warunki przyjmowania obywateli oraz wizerunek Policji jako formacji.

22. Złe warunki lokalowe w jednostkach Policji wywierają bezpośredni i negatywny wpływ na codzienne funkcjonowanie policjantów, obniżając komfort i bezpieczeństwo pełnienia służby, zwiększając obciążenie fizyczne i psychiczne oraz utrudniając wykonywanie obowiązków służbowych zgodnie z wymaganymi standardami. Praca w pomieszczeniach, w których występuje wilgoć i zagrzybienie, które są niewłaściwie wentylowane, funkcjonują w skrajnych warunkach termicznych lub pozbawione są odpowiedniego zaplecza socjalno-higienicznego, sprzyja zmęczeniu, frustracji i spadkowi efektywności, co może przekładać się na jakość podejmowanych decyzji oraz sposób traktowania osób pozostających w dyspozycji Policji. Jednocześnie niedostateczny stan infrastruktury, w szczególności pomieszczeń przeznaczonych do przebywania osób zatrzymanych, zwiększa ryzyko naruszeń ich praw, pogorszenia warunków bytowych oraz naruszenia godności, a także utrudnia zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa, nadzoru i humanitarnego traktowania zgodnie z obowiązującymi standardami krajowymi i międzynarodowymi.

23. KMPT dostrzega i pozytywnie ocenia prowadzone w ostatnich latach działania modernizacyjne w wielu jednostkach Policji, w tym inwestycje polegające na kompleksowych remontach oraz oddawaniu do użytkowania nowych lub zmodernizowanych obiektów, które w licznych przypadkach prezentują dobry lub bardzo dobry standard lokalowy. Jednak ustalenia z wizytacji wskazują, że w części jednostek warunki lokalowe pozostają na poziomie nieakceptowalnym, odbiegającym od minimalnych standardów godnego pełnienia służby oraz przebywania osób zatrzymanych.

24. **KMPT zaleca przeprowadzenie przeglądu stanu technicznego wizytowanych jednostek oraz wdrożenie niezbędnych prac modernizacyjnych i naprawczych, mających na celu zapewnienie godnych, bezpiecznych i humanitarnych warunków pracy funkcjonariuszy oraz pobytu osób przebywających w dyspozycji Policji, w szczególności w jednostkach takich jak: KMP w Gliwicach, KPP w Ostródzie, KPP w Wołominie (Wydział Prewencji), KP w Dęblinie, KP nr 1 w Białymstoku.**

25. **[osoby z niepełnosprawnościami]** Ustalenia wizytacyjne wskazują na istotne zróżnicowanie poziomu dostosowania jednostek Policji do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (dalej: OzN). W części wizytowanych placówek rozwiązania

architektoniczne i organizacyjne umożliwiały względnie swobodny dostęp do budynku oraz podstawowych pomieszczeń, w tym ciągów komunikacyjnych i sanitariatów, co należy ocenić pozytywnie²¹. W części jednostek Policji dostosowanie do potrzeb OzN ma charakter częściowy lub deklaracyjny i nie przekłada się na realną dostępność infrastruktury oraz świadczonych usług. Rozwiązania formalnie przewidziane jako udogodnienia często okazują się niesprawne, niekompletne lub niewystarczające do samodzielnego korzystania z budynku; w rezultacie dostęp OzN bywa ograniczony do wybranych przestrzeni, a realizacja czynności wymaga dodatkowej pomocy ze strony funkcjonariuszy²². W innych przypadkach ujawniono poważne bariery, takie jak brak podjazdów, wind lub alternatywnych tras dostępu, wąskie przejścia, niedostosowane toalety czy brak możliwości przyjęcia osoby z niepełnosprawnością ruchową w sposób zapewniający jej prywatność i bezpieczeństwo²³.

26. Zdaniem KMPT zidentyfikowane bariery architektoniczne i funkcjonalne, takie jak wąskie ciągi komunikacyjne, brak wind czy niesprawne urządzenia wspomagające, mogą stanowić realne zagrożenie dla bezpieczeństwa OzN, zwłaszcza

---

²¹ Jednostki wyposażone w podjazdy, dostępne toalety i pomieszczenia obsługi na parterze: KMP w Lublinie, KWP w Lublinie, KMP w Rzeszowie, Wydział PG w Markach, KRP Warszawa I.

²² Przykładem częściowego dostosowania infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami jest sytuacja, w której jednostka formalnie posiada windę lub schodolaz, jednak urządzenie to pozostaje niesprawne, co w praktyce uniemożliwia samodzielny dostęp do budynku – KPP w Wodzisławiu Śląskim, KMP w Łomży. Inną formą niepełnego dostosowania jest zapewnienie podjazdu i infrastruktury sanitarnej przy jednoczesnym braku dostępu do wyższych kondygnacji budynku – KP w Sobótce, KP w Łapach. Przykładem pozornego przystosowania infrastruktury do potrzeb OzN jest sytuacja, w której toaleta formalnie przeznaczona dla OzN w praktyce wykorzystywana jest jako pomieszczenie gospodarcze – KPP w Policach. Innym przykładem może być umieszczenie na drzwiach wejściowych oznaczeń sugerujących przystosowanie budynku do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, dostępność pętli indukcyjnej oraz tłumacza języka migowego, które w toku wizytacji okazały się niezgodne ze stanem faktycznym i nie były poparte realnymi udogodnieniami – KP w Pszowie.

²³ W wielu jednostkach Policji brak wind lub innych rozwiązań umożliwiających pokonywanie barier pionowych uniemożliwia osobom z niepełnosprawnościami ruchowymi samodzielny dostęp do pomieszczeń służbowych, co skutkuje koniecznością pomocy ze strony funkcjonariuszy lub ograniczeniem obsługi wyłącznie do parteru budynku; problem ten stwierdzono m.in. w KPP w Ostródzie, KPP w Policach, KP w Morągu, KP w Sobótce, KP w Łapach, WP KPP w Wołominie, KP w Dęblinie, PP w Kołbaskowie, KMP w Gliwicach oraz KP Warszawa Bemowo. W licznych przypadkach odnotowano również brak toalet przystosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, m.in. w KP Rzeszów-Śródmieście, KP w Dęblinie, KP nr 1 w Białymstoku, KP w Mierzynie, KKP w Warszawie, PP w Sadkach, WP KP Warszawa Bemowo (ul. Pirenejska), KP w Ząbkach oraz PP w Kołbaskowie. W WP KPP w Wołominie nie zapewniono toalety dla interesantów, w związku z czym funkcjonariusze zmuszeni są do udostępniania toalety służbowej. W części jednostek Policji stwierdzono ponadto występowanie toalet formalnie określanych jako przystosowane dla osób z niepełnosprawnościami, które w praktyce są jedynie częściowo dostosowane i nie spełniają podstawowych standardów dostępności, m.in. w KPP w Policach, KP w Pszowie, KP Warszawa Bemowo oraz KP w Łapach.

w sytuacjach, gdy ich przemieszczanie odbywa się z udziałem funkcjonariuszy w przestrzeniach nieprzystosowanych do tego celu.

27. Zgodnie ze stanowiskiem Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT)²⁴, na Policji spoczywa obowiązek sprawowania pieczy nad osobami zatrzymanymi, obejmujący zapewnienie ich bezpieczeństwa oraz ochronę integralności fizycznej²⁵. Brak odpowiedniego dostosowania infrastruktury utrudnia lub uniemożliwia realizację tego obowiązku, jednocześnie zwiększając ryzyko wypadków, urazów oraz sytuacji potencjalnie zagrażających zdrowiu zarówno OzN, jak i funkcjonariuszy. Dodatkowo występowanie barier architektonicznych i komunikacyjnych może w istotny sposób ograniczać możliwość skutecznego zgłaszania skarg, nadużyć lub naruszeń praw przez OzN²⁶, a tym samym osłabiać praktyczną realizację przysługujących im gwarancji ochronnych²⁷. Na problem ten zwraca również uwagę Specjalny Sprawozdawca ONZ ds. praw osób z niepełnosprawnościami, wskazując, że państwa są zobowiązane do zapewnienia OzN przebywającym w detencji skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości na zasadach równości, co obejmuje m.in. dostosowanie jednostek Policji do potrzeb tych osób²⁸.

28. KMPT rekomenduje przeprowadzenie kompleksowego przeglądu wskazanych jednostek Policji pod kątem stopnia ich przystosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a następnie podjęcie niezbędnych działań modernizacyjnych, organizacyjnych i naprawczych w celu doprowadzenia infrastruktury oraz stosowanych rozwiązań do standardów międzynarodowych, tak aby zapewnić realną dostępność, bezpieczeństwo i poszanowanie praw tych osób.

29. **[sprzęt ratujący życie]** Analiza materiałów zgromadzonych w toku wizytacji wskazuje na istotne zróżnicowanie poziomu wyposażenia jednostek Policji

---

²⁴ European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT), zob. <https://www.coe.int/en/web/cpt>.

²⁵ Zob. Dwunasty Raport Generalny CPT, CPT/Inf (2002) 15, par. 48.

²⁶ Kwestia ta była również przedmiotem zainteresowania Komitetu ONZ ds. Praw Osób z Niepełnosprawnościami, który w swoich uwagach kierowanych do Polski wyraził zaniepokojenie barierami napotykanymi przez osoby z niepełnosprawnościami. W szczególności Komitet wskazał na brak odpowiednich udogodnień proceduralnych, takich jak dostęp do języka migowego, alfabetu Braille'a, dokumentów w formatach cyfrowych i łatwych do czytania oraz innych dostępnych środków komunikacji, a także na ograniczony dostęp do mechanizmów zgłaszania przemocy i do pomocy prawnej. Zob. Committee on the Rights of Persons with Disabilities, Concluding observations on the initial report of Poland, 29 października 2018 r., CRPD/C/POL/CO/1, par. 21-22.

²⁷ Zob. Dwudziesty siódmy Raport Generalny CPT, CPT/Inf (2018) 4, par. 83.

²⁸ Zob. Rights of persons with disabilities, A/HRC/40/54, par. 55 i 73.

w sprzęt ratujący życie, obejmujący w szczególności defibrylatory AED oraz apteczki i torby medyczne. W odniesieniu do defibrylatorów AED ustalono, że część jednostek dysponuje tym sprzętem i umieszcza go najczęściej w łatwo dostępnych miejscach, takich jak dyżurki czy poczekalnie²⁹. Jednakże w wielu jednostkach stwierdzono całkowity brak tego typu urządzeń³⁰, co w sytuacji nagłego zatrzymania krążenia może skutkować istotnym opóźnieniem w udzieleniu pomocy. W niektórych przypadkach funkcjonariusze wskazywali, że najbliższy dostęp do AED znajduje się w znacznej odległości od jednostki, a przyczyną braku sprzętu są ograniczenia finansowe³¹. W zakresie apteczek i wyposażenia medycznego ustalenia wizytacyjne również ujawniają znaczne różnice w ich stanie i jakości. W części jednostek stwierdzono poważne zaniedbania, obejmujące obecność przeterminowanych środków, brak podstawowego wyposażenia oraz nieuporządkowanie zawartości³². Tego rodzaju nieprawidłowości mogą w sytuacji zagrożenia życia uniemożliwić skuteczne udzielenie pierwszej pomocy. Trzeba zarazem dodać, że w części wizytowanych jednostek standard wyposażenia medycznego był na wysokim poziomie. Dotyczy to w szczególności jednostek dysponujących profesjonalnymi torbami ratowniczymi oraz regularnie kontrolujących stan ich zawartości³³.

30. Zgodnie z wymogami CPT, każda jednostka policyjna przeznaczona do pobytu osób zatrzymanych musi być bezwzględnie wyposażona w automatyczny defibrylator zewnętrzny (AED). CPT rekomenduje, aby w każdym takim obiekcie przez całą dobę był obecny funkcjonariusz lub pracownik posiadający ważne zaświadczenie o ukończeniu szkolenia z zakresu udzielania pierwszej pomocy, w tym z resuscytacji krążeniowo-oddechowej (RKO) oraz obsługi defibrylatora³⁴.

31. **KMPT rekomenduje przeprowadzenie systematycznego przeglądu apteczek i toreb medycznych pod kątem ich kompletności, stanu oraz terminów przydatności, a ponadto zaleca konsekwentne doposażanie jednostek w defibrylatory AED oraz zapewnienie ich stałej sprawności i dostępności.**

32. **[dostęp do środków menstruacyjnych]** Na podstawie zgromadzonych informacji KMPT stwierdza, że większość jednostek Policji nie zapewnia zatrzymanym

---

²⁹ Np. KMP w Lublinie, KWP w Lublinie, KPP w Policach, KP w Mierzynie, KMP w Gliwicach, KPP w Wodzisławiu Śląskim, KRP Warszawa I, KPP w Wołominie, Wydział PG w Markach.

³⁰ Np. KPP w Nakle nad Notecią, KP w Dęblinie, KPP w Ostródzie, PP w Kołbaskowie, KP w Pszowie, KP w Sobótce, KKP w Warszawie.

³¹ Np. KP w Pszowie.

³² Np. KMP w Gliwicach, KP w Pszowie, KWP w Lublinie.

³³ Np. KRP Warszawa I, KPP w Wołominie.

³⁴ Zob. Raport CPT z wizyty na Węgrzech, CPT/Inf (2024) 36, par. 34; Raport CPT z wizyty na Cyprze, CPT/Inf (2025) 39, par. 112.

kobietom stałego i łatwego dostępu do środków menstruacyjnych, a ich dystrybucja ma charakter doraźny i uznaniowy. W wielu jednostkach środki menstruacyjne były całkowicie niedostępne, a ich brak funkcjonariuszki kompensowały doraźnymi rozwiązaniami, takimi jak udostępnianie zatrzymanym własnych artykułów higienicznych³⁵. W części przypadków odnotowano, że środki menstruacyjne znajdowały się w magazynach Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych (dalej: PdOZ) na terenie jednostek, w których takie pomieszczenia się znajdowały, i mogły być wydane zatrzymanym kobietom wyłącznie na ich wyraźną prośbę, przy czym nie były udostępniane w sposób systemowy, a zatrzymane kobiety nie były o nich rutynowo informowane³⁶.

33. Zgodnie ze standardami międzynarodowymi, w tym stanowiskiem CPT, na organach odpowiedzialnych za miejsca detencji spoczywa obowiązek zapewnienia kobietom przebywającym w dyspozycji Policji odpowiednich środków higienicznych, uwzględniających ich specyficzne potrzeby, w szczególności związane z menstruacją. Artykuły takie jak podpaski i tampony powinny być dostępne w wystarczających ilościach, wydawane nieodpłatnie, systematycznie przy przyjęciu do jednostki oraz regularnie w trakcie pobytu. **CPT podkreśla, że brak dostępu do podstawowych środków higieny osobistej lub udostępnianie ich warunkowo należy uznać za niedopuszczalne i może samo w sobie być kwalifikowane jako poniżające traktowanie kobiet pozbawionych wolności.** Zapewnienie środków menstruacyjnych musi przy tym iść w parze z odpowiednimi warunkami sanitarnymi, obejmującymi łatwy dostęp do urządzeń sanitarnych, możliwość zachowania higieny osobistej oraz istnienie rozwiązań umożliwiających bezpieczne i godne pozbywanie się zużytych artykułów higienicznych³⁷.

34. **KMPT zaleca zapewnienie stałej dostępności środków menstruacyjnych w łazienkach przeznaczonych dla osób przebywających w dyspozycji Policji, w szczególności przez ich rozmieszczenie w sposób umożliwiający kobietom nieskrępowane, samodzielne i godne korzystanie z tych artykułów, bez konieczności każdorazowego zwracania się z prośbą do personelu.**

---

³⁵ Np. KPP w Wodzisławiu Śląskim, KRP Warszawa II.

³⁶ Np. KPP w Nakle nad Notecią, KMP w Gliwicach, KPP w Policach, KP w Morągu.

³⁷ Zob. Dziesiąty Raport Generalny CPT, CPT/Inf (2000) 13, par. 30-31; CPT wyraźnie zaznacza, że obawy dotyczące traktowania kobiet mają zastosowanie niezależnie od rodzaju miejsca pozbawienia wolności, a ryzyko naruszeń może być wręcz większe w okresie bezpośrednio po ujęciu (czyli w areszcie policyjnym) – par. 22. Problem dostępu do odpowiednich warunków higieny osobistej w policyjnej detencji był również przedmiotem zaleceń CPT po wizycie w Polsce w 2009 r. Zob. Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2011) 20, par. 36.

35. [pokoje przejściowe i tymczasowe pomieszczenia przejściowe] Z

informacji uzyskanych podczas wizytacji wynika, że zagadnienie funkcjonowania pokoi przejściowych i tymczasowych pomieszczeń przejściowych stanowi obszar, w którym występują liczne nieprawidłowości o charakterze organizacyjnym i systemowym. W wielu jednostkach Policji pomieszczenia tego rodzaju nie zostały formalnie wyodrębnione, co w praktyce skutkuje stosowaniem rozwiązań zastępczych, funkcjonujących poza jasno określonymi procedurami oraz obowiązującymi standardami postępowania. Najpoważniejszym problemem jest funkcjonowanie pomieszczeń, które w praktyce spełniają rolę pokoi przejściowych lub tymczasowych pomieszczeń przejściowych (gdyż służą do krótkotrwałego przetrzymywania osób zatrzymanych i często posiadają elementy izolacyjne, w tym kraty), jednak formalnie nie są tak definiowane. Przedstawiciele KMPT spotkali się w czasie swoich wizyt z określaniem ich przez funkcjonariuszy jako „pokój do czynności”, „pokój do obsługi”, „przejściówka” czy „klatka”. Taka praktyka pozwala na obchodzenie obowiązku prowadzenia wymaganej dokumentacji, w szczególności rejestrów pobytu³⁸, a także na niestosowanie wymogów technicznych³⁹ i organizacyjnych⁴⁰ przewidzianych w obowiązujących przepisach dla pomieszczeń przeznaczonych do czasowego pobytu osób zatrzymanych⁴¹. W wielu innych wizytowanych jednostkach stwierdzono brak

---

³⁸ Nieformalną kwalifikację organizacyjną miejsc krótkotrwałej detencji pełniących *de facto* rolę pokoi przejściowych (często posiadających elementy izolacyjne, takie jak kraty), w połączeniu z niestosowaniem wymogów przewidzianych w przepisach (w szczególności z brakiem wywieszonych regulaminów, nieprowadzeniem ewidencji pobytu osób), odnotowano m.in. w takich jednostkach jak: KMP w Ostrołęce, KP w Pszowie, KKP w Warszawie, KPP w Wołominie, KP w Sobótce, KP w Ząbkach.

³⁹ Odnotowano liczne nieprawidłowości w zakresie wyposażenia mającego zapewniać bezpieczeństwo osób przebywających w pomieszczeniach o charakterze detencyjnym, zarówno oficjalnych, jak i nieformalnych, w tym w szczególności: niesprawność lub brak monitoringu wizyjnego, obejmujące długotrwałe awarie kamer lub istnienie tzw. martwych pól, czyli przestrzeni znajdujących się poza zasięgiem monitoringu (KPP w Wołominie, KP w Sobótce); brak lub niesprawność instalacji przyzywowej, uniemożliwiającej osobom przebywającym w pomieszczeniach wezwanie pomocy (KKP w Warszawie, KP w Sobótce, KMP w Ostrołęce, KP w Pszowie); niebezpieczne lub niewłaściwe wyposażenie pomieszczeń, mogące stwarzać zagrożenie dla bezpieczeństwa osób zatrzymanych, w tym elementy umożliwiające przypinanie kajdanek do wyposażenia (KMP w Ostrołęce).

⁴⁰ Stwierdzono istotne braki w zakresie zapewnienia osobom przebywającym w pomieszczeniach o charakterze detencyjnym dostępu do informacji o przysługujących im prawach, w tym brak wywieszonych regulaminów oraz danych teleadresowych instytucji zajmujących się ochroną praw człowieka; całkowity brak takich informacji odnotowywano zarówno w pomieszczeniach nieoficjalnych, jak i w części pomieszczeń formalnie funkcjonujących jako pokoje przejściowe (m.in. KP w Sobótce, KKP w Warszawie, KP w Pszowie, KPP w Wołominie).

⁴¹ Zob. rozdział 4 (§ 23–27) oraz rozdział 5 (§ 28–32) rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 4 czerwca 2012 r. w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach i izbach

wyodrębnionych pokoi przejściowych oraz tymczasowych pomieszczeń przejściowych⁴², co w praktyce skutkuje umieszczaniem osób zatrzymanych bezpośrednio w PdOZ, przebywaniem ich w pomieszczeniach służbowych funkcjonariuszy lub niezwłocznym transportem do innych jednostek.

36. Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur prezentuje krytyczne stanowisko wobec praktyki funkcjonowania policyjnych pokoi przejściowych oraz tymczasowych pomieszczeń przejściowych w warunkach prowizorycznych i poza jednoznacznie określonym reżimem prawnym. W ocenie KMPT pomieszczenia te często funkcjonują w swoistej „szarej strefie” – są wykorzystywane do faktycznego pozbawiania wolności, lecz nie spełniają wymogów technicznych i organizacyjnych określonych w rozporządzeniu z dnia 4 czerwca 2012 r. Krajowy Mechanizm wskazuje na przypadki braku podstawowego wyposażenia (m.in. przytwierdzonych mebli i przycisków przyzywowych), nieprowadzenia rejestrów pobytu, braku monitoringu oraz dostępu osób zatrzymanych do informacji o przysługujących im prawach, co skutkuje obniżeniem poziomu ochrony osób pozbawionych wolności i utrudnia skuteczną kontrolę legalności działań Policji.

37. KMPT rekomenduje przeprowadzenie kompleksowego przeglądu jednostek Policji pod kątem istnienia pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych oraz pomieszczeń faktycznie spełniających funkcję takich miejsc (tj. posiadających cechy izolacyjne i wykorzystywanych do krótkotrwałego przetrzymywania osób), lecz formalnie nieposiadających takiego statusu.

38. Krajowy Mechanizm postuluje jednoznaczne określenie statusu i przeznaczenia wszystkich pomieszczeń wykorzystywanych do czasowego pozbawienia wolności oraz ich pełne dostosowanie do wymogów obowiązujących przepisów, w szczególności przez instalację przycisków przyzywowych oraz trwałe przymocowanie wyposażenia do podłoża.

39. Krajowy Mechanizm wskazuje również na konieczność objęcia wszystkich tego rodzaju pomieszczeń sprawnym i technicznie aktualnym monitoringiem wizyjnym, umożliwiającym archiwizację i odtworzenie nagrań.

40. Ponadto KMPT zaleca wprowadzenie i rzetelne prowadzenie ewidencji osób umieszczanych w pokojach przejściowych i tymczasowych pomieszczeniach przejściowych, a także zapewnienie dostępu do regulaminu

---

oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb z dnia 4 czerwca 2012 r. (Dz. U. z 2023 r. poz. 2672).

⁴² M.in. KMP w Rzeszowie, KPP w Policach, KMP w Gliwicach, KPP w Ostródzie, a także w większości komisariatów.

pobytu oraz wykazu instytucji stojących na straży praw człowieka, w taki sposób, aby informacje te były widoczne i zabezpieczone przed zniszczeniem (zafoliowane lub przygotowane w formie odpowiednio dużych naklejek).

41. KMPT rekomenduje podjęcie działań inwestycyjnych w jednostkach, w których brak odpowiednich pomieszczeń powoduje dezorganizację pracy i stwarza ryzyko naruszeń praw osób zatrzymanych.

42. **[warunki kontaktu z obrońcą]** Przedstawiciele KMPT odnotowali, że w wielu jednostkach Policji nie zapewniono odpowiednich warunków gwarantujących poufność kontaktu osoby zatrzymanej z obrońcą. W znacznej części jednostek brak jest dedykowanych pomieszczeń przeznaczonych do spotkań z adwokatem, a rozmowy odbywają się w pokojach służbowych funkcjonariuszy, często w układzie wieloosobowym⁴³. Zdarzają się również sytuacje, w których spotkania mają miejsce we wcześniej opisanych „przejściówkach” lub pokojach do czynności, a nawet na korytarzach, co nie zapewnia warunków poufności i swobody wypowiedzi. W części jednostek pomieszczenia wykorzystywane do spotkań objęte są monitoringiem wizyjnym lub wyposażone są w lustra weneckie⁴⁴, co może wywoływać uzasadnione obawy co do braku poufności rozmowy i ograniczać realizację prawa do obrony.

43. Ustalenia KMPT w zakresie braku dedykowanych pomieszczeń gwarantujących intymność spotkań z prawnikiem w jednostkach Policji ściśle korelują z wynikami monitoringu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka (dalej: HFPC). Zbieżne obserwacje wizytatorów KMPT i ankietowanych adwokatów potwierdzają doniesienia raportu HFPC i Krajowej Izby Radców Prawnych, w którym wskazano, że większość z wywiadowanych radców prawnych i adwokatów wskazało, iż nie ma zapewnionych oddzielnych pomieszczeń do rozmowy osoby zatrzymanej z obrońcą. Na pytanie, w jakich warunkach się one odbywają, jeden z prawników odpowiedział, że „we wszystkich możliwych”. Zdecydowana większość rozmówców jako miejsce takiej rozmowy wymieniała korytarz⁴⁵.

44. Zdaniem KMPT brak odpowiednich warunków infrastrukturalnych do realizacji prawa do kontaktu z obrońcą stanowi nie tylko problem organizacyjny, lecz systemową barierę, która w pierwszych godzinach zatrzymania czyni prawo do obrony iluzorycznym. W takich okolicznościach zatrzymany, obawiając się represji,

---

⁴³ M.in. KMP w Lublinie, KWP w Lublinie, KP w Dęblinie, KPP w Ostródzie, KMP w Gliwicach, KPP w Wodzisławiu Śląskim, KP w Mierzynie, KP w Sobótce, KKP w Warszawie.

⁴⁴ KPP w Policach, KPP w Nakle nad Notecią, KMP w Łomży, KP w Łapach, KP Rzeszów-Śródmieście.

⁴⁵ Zob. Z. Ganczewska, P. Kubaszewski, B. Wierczyński, Obrońca potrzebny od zaraz. Dostęp do pomocy prawnej dla osób zatrzymanych: perspektywa dyrektyw unijnych i praktyki krajowej, Helsińska Fundacja Praw Człowieka / Krajowa Izba Radców Prawnych, Warszawa 2026, s. 52 (dostęp: <https://hfhr.pl/publikacje/obronca-potrzebny-od-zaraz-raport>).

może nie ujawnić obrońcy informacji o ewentualnym złym traktowaniu, w tym przemocy lub wymuszaniu zeznań. KMPT wskazuje, że zgodnie ze stanowiskiem CPT prawo do kontaktu z adwokatem w trakcie zatrzymania powinno obejmować możliwość odbycia spotkania na osobności⁴⁶. W ocenie Krajowego Mechanizmu zapewnienie pomieszczenia, w którym zatrzymany nie jest słyszany ani widziany przez funkcjonariuszy, stanowi warunek *sine qua non* realnej realizacji prawa do obrony. W przeciwnym razie prawo to staje się w praktyce fikcyjne, a ryzyko bezkarności ewentualnych nadużyć oraz stosowania przemocy w początkowej fazie zatrzymania istotnie wzrasta.

45. KMPT rekomenduje wyodrębnienie w każdej jednostce Policji pomieszczenia przeznaczonego wyłącznie do kontaktu osoby zatrzymanej z obrońcą, niewykorzystywanego do bieżącej pracy służbowej, gwarantującego brak możliwości podsłuchu i obserwacji przez osoby trzecie. W przypadku braku odrębnego pokoju należy zastosować środki minimalizujące ingerencję w poufność, w tym wyłączanie lub przesłanianie monitoringu oraz uniemożliwienie obserwacji z zewnątrz.

46. **[kamery nasobne]** Z ustaleń delegacji KMPT wynika, że stopień wyposażenia funkcjonariuszy Policji w kamery nasobne jest istotnie zróżnicowany, a praktyka ich stosowania nie ma charakteru jednolitego. W pierwszej kolejności należy wskazać na istotne braki sprzętowe. W wielu wizytowanych jednostkach kamery nasobne nie są w ogóle dostępne⁴⁷ bądź ich liczba ma charakter symboliczny⁴⁸. Nawet w jednostkach dysponujących większą liczbą urządzeń dostęp do kamer ograniczony jest zasadniczo do funkcjonariuszy pionu prewencji, w szczególności ogniw patrolowo-interwencyjnych oraz ruchu drogowego⁴⁹. Funkcjonariusze pionów kryminalnych i dochodzeniowo-śledczych co do zasady nie są w nie wyposażeni.

47. W opinii CPT systematyczne stosowanie kamer nasobnych podczas interwencji policyjnych stanowi istotny element mechanizmów prewencyjnych chroniących przed złym traktowaniem osób pozbawionych wolności. Komitet podkreśla, że narzędzie to pełni funkcję podwójnej ochrony: z jednej strony zabezpiecza osoby zatrzymane przed nadużyciami, z drugiej zaś chroni funkcjonariuszy przed bezpodstawnymi zarzutami dotyczącymi niewłaściwego

---

⁴⁶ Zob. Drugi Raport Generalny CPT, CPT/Inf (92) 3, par. 38.

⁴⁷ Np. KP w Ząbkach, KPP w Nakle nad Notecią, KWP w Lublinie, KPP w Ostródzie, PP w Kołbaskowie, KPP w Wodzisławiu Śląskim, KP w Pszowie, KP w Sobótce, KP Warszawa Bemowo, KP w Morągu.

⁴⁸ Np. KPP w Policach, KP Mierzynie, KP Rzeszów-Śródmieście.

⁴⁹ Np. KRP Warszawa II, KMP w Lublinie, KMP w Rzeszowie, KMP w Gliwicach, KRP Warszawa I.

postępowania⁵⁰. Jednocześnie obecność kamer wpływa prewencyjnie na przebieg interwencji, ograniczając poziom eskalacji i ryzyko użycia nieproporcjonalnej siły, a także zapewnia obiektywny materiał dowodowy pozwalający na rzetelną ocenę działań podejmowanych przez funkcjonariuszy⁵¹. CPT wskazuje przy tym, że skuteczność tego rozwiązania uzależniona jest od wprowadzenia jasnych i egzekwowalnych zasad jego stosowania, w szczególności obowiązku uruchamiania kamer w trakcie interwencji i zatrzymań⁵².

48. KMPT rekomenduje kontynuację działań zmierzających do wyposażenia funkcjonariuszy Policji w kamery nasobne.

49. Ponadto KMPT zwraca się do Komendanta Głównego Policji o aktualną informację o liczbie kamer nasobnych będących na wyposażeniu funkcjonariuszy Policji oraz poinformowanie o dalszych planach zakupowych w tym zakresie.

50. [stan techniczny pojazdów] Z informacji uzyskanych podczas wizytacji wynika, że stan techniczny oraz poziom wyeksploatowania policyjnych pojazdów pozostaje zróżnicowany, jednak w wielu jednostkach stanowi istotny problem organizacyjny wpływający na efektywność realizacji zadań służbowych. Oprócz pojazdów nowych i utrzymanych w należytym stanie funkcjonariusze często korzystają z pojazdów znacznie zużytych, o wysokich przebiegach i wymagających wymiany⁵³. Niektóre pojazdy znajdowały się w złym stanie technicznym lub wykazywały usterki wpływające na ich użytkowanie⁵⁴. Ponadto odnotowano problemy z niewystarczającą liczbą sprawnych radiowozów, co skutkowało ograniczoną dostępnością pojazdów, koniecznością korzystania z samochodów prywatnych lub cywilnych oraz czasowym wyłączaniem części floty z uwagi na naprawy⁵⁵. Zarazem w części jednostek stan pojazdów oceniono pozytywnie, podkreślając ich czystość, sprawność techniczną oraz prawidłowe działanie sygnalizacji⁵⁶. Ogół ustaleń wskazuje zatem na znaczną dysproporcję w stanie floty transportowej Policji oraz potrzebę jej sukcesywnej modernizacji i uzupełniania.

---

⁵⁰ Zob. Raport CPT z wizyty w Hiszpanii, CPT/Inf (2021) 27, par. 19; Raport CPT z wizyty w Słowacji, CPT/Inf (2025) 09, par. 39.

⁵¹ Zob. Raport CPT z wizyty w Wielkiej Brytanii, CPT/Inf (2020) 18, par. 58.

⁵² Zob. Raport z wizyty w Szwajcarii, CPT/Inf (2025) 01, par. 22.

⁵³ Np. KPP w Wołominie, KP w Łapach.

⁵⁴ KP w Ząbkach.

⁵⁵ KP w Ząbkach, KP w Mierzynie, PP w Kołbaskowie, KPP w Policach.

⁵⁶ KMP w Białymstoku, KMP w Łomży, KPP w Nakle nad Notecią, KPP w Wodzisławiu Śląskim, KRP Warszawa II, KP w Dęblinie, KP w Morągu.

51. CPT traktuje transport osób pozbawionych wolności jako integralną część wykonywania detencji, która musi spełniać standardy humanitarnego traktowania, bezpieczeństwa i poszanowania godności, a więc podlega tym samym wymogom praw człowieka co warunki osadzenia⁵⁷. Zły stan techniczny pojazdów służbowych może negatywnie wpływać na warunki transportu oraz sytuację osób przewożonych, w tym zatrzymanych. Zużycie pojazdów i usterki techniczne obniżają poziom bezpieczeństwa, pogarszają warunki higieniczne i komfort podróży, a także mogą utrudniać funkcjonariuszom właściwy nadzór. W konsekwencji wpływa to nie tylko na sprawność działań służbowych, lecz również na realizację standardów humanitarnego traktowania osób transportowanych.

52. KMPT rekomenduje przeprowadzenie kompleksowego przeglądu floty radiowozów, obejmującego ocenę ich stanu technicznego, poziomu wyeksploatowania oraz przydatności do dalszej służby. Krajowy Mechanizm postuluje sukcesywne wycofywanie z użytkowania pojazdów najbardziej zużytych i awaryjnych oraz zastępowanie ich pojazdami spełniającymi aktualne standardy bezpieczeństwa zarówno funkcjonariuszy, jak i osób transportowanych.

53. **[warunki przewozu osób zatrzymanych]** W toku wizytacji ustalono szereg problemów o charakterze systemowym dotyczących warunków transportu osób zatrzymanych w samochodach służbowych Policji, w szczególności w pojazdach wyposażonych w wydzielone przedziały transportowe (określanych niekiedy przez funkcjonariuszy mianem „klatek”), niezależnych od stopnia ich zużycia technicznego. Konstrukcja tych przedziałów często nie zapewnia odpowiedniej przestrzeni, dostępu do światła dziennego ani właściwej cyrkulacji powietrza, co może prowadzić do nadmiernego nagrzewania się wnętrza pojazdu oraz znacznego dyskomfortu podczas transportu. Poważnym uchybieniem jest brak pasów bezpieczeństwa w części przeznaczony dla zatrzymanych, przy jednoczesnym stosowaniu kajdanek, co w sytuacjach nagłego hamowania lub kolizji zwiększa ryzyko urazów. W wielu pojazdach osoby przewożone nie mają również możliwości wezwania funkcjonariusza, gdyż brak jest instalacji przyzywowych lub systemów komunikacji z kabiną kierowcy. W większości przypadków przedziały te nie były objęte monitoringiem wizyjnym, co ogranicza możliwość weryfikacji przebiegu transportu, a nadzór realizowany jest jedynie przez obserwację wizualną lub lusterka. Podczas wizytacji zwracano przedstawicielom KMPT także uwagę na bardzo ograniczoną

---

⁵⁷ Zob. Transport of detainees, Factsheet, CPT/Inf (2018) 24, Introduction.

przestrzeń przeznaczoną dla osób zatrzymanych oraz brak dostosowania pojazdów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

54. W ocenie KMPT opisane warunki transportu osób zatrzymanych nie spełniają standardów humanitarnego traktowania wynikających z krajowych i międzynarodowych gwarancji ochrony osób pozbawionych wolności. Stosowane rozwiązania konstrukcyjne, brak pasów bezpieczeństwa, ograniczona możliwość komunikacji z funkcjonariuszami oraz niedostateczna kontrola nad przebiegiem transportu⁵⁸ mogą prowadzić do powstania realnego zagrożenia dla zdrowia osób przewożonych⁵⁹, a także do naruszenia ich godności. Krajowy Mechanizm podkreśla, że transport stanowi integralny element detencji, w związku z czym powinien odbywać się w warunkach zapewniających odpowiednią przestrzeń, wentylację, bezpieczeństwo⁶⁰ oraz dostępność dla osób o szczególnych potrzebach, a brak takich rozwiązań należy traktować jako problem systemowy wymagający pilnych działań naprawczych.

55. **KMPT rekomenduje podjęcie działań mających na celu dostosowanie pojazdów wykorzystywanych do transportu osób zatrzymanych do standardów zapewniających ich bezpieczeństwo i poszanowanie godności. W szczególności pojazdy te powinny być wyposażone w pasy bezpieczeństwa, systemy łączności umożliwiające kontakt osoby przewożonej z funkcjonariuszami, a także odpowiednią wentylację i oświetlenie. W przypadkach, w których dostosowanie istniejących pojazdów nie jest możliwe, Krajowy Mechanizm zaleca sukcesywny zakup nowych środków transportu, zapewniających bezpieczne, humanitarne i zgodne ze standardami przewożenie osób zatrzymanych.**

C. Minimalne gwarancje prewencji tortur

56. **[powiadomienie osoby bliskiej]** Ustalenia poczynione w toku wizytacji wskazują, że czynność powiadomienia osoby bliskiej lub innej wybranej osoby trzeciej jest zazwyczaj standardowo realizowana na wstępnym etapie przez funkcjonariuszy dokonujących zatrzymania, jeszcze przed osadzeniem w PdOZ. W sytuacjach, gdy nie nastąpi to wcześniej, obowiązek ten przejmuje najczęściej dyżurny jednostki. Najpoważniejsze zastrzeżenia budzi jednak sposób dokumentowania tej czynności.

---

⁵⁸ Zob. Transport of detainees, Factsheet, CPT/Inf (2018) 24, pkt 1. Material conditions.

⁵⁹ Zob. Transport of detainees, Factsheet, CPT/Inf (2018) 24, pkt 2. Safety measures.

⁶⁰ SPT w raporcie z wizyty w Polsce w 2018 r. wskazał, że kontrolowane pojazdy policyjne nie zapewniały odpowiednich warunków transportu, były nadmiernie nagrzane, a część z nich nie była wyposażona w klimatyzację ani pasy bezpieczeństwa. Zob. Raport SPT z wizyty w Polsce, CAT/OP/POL/ROSP/1, par. 68.

Wizytujący odnotowali przypadki niepełnego wypełniania protokołów zatrzymania, w tym pozostawiania pustych rubryk dotyczących żądania powiadomienia⁶¹. Zarazem w części jednostek stwierdzono prawidłową praktykę, polegającą na precyzyjnym odnotowywaniu czasu, sposobu oraz danych osoby powiadomionej⁶².

57. Zdaniem CPT prawo do powiadomienia osoby bliskiej lub innej wybranej osoby trzeciej stanowi jedną z trzech podstawowych gwarancji chroniących osoby zatrzymane przed złym traktowaniem, obok dostępu do adwokata i lekarza⁶³. CPT podkreśla, że uprawnienie to powinno przysługiwać od samego początku faktycznego pozbawienia wolności, gdyż pierwsze godziny po zatrzymaniu wiążą się z najwyższym ryzykiem nadużyć⁶⁴. Osoba zatrzymana powinna być niezwłocznie i w zrozumiałej formie poinformowana o tym prawie, najlepiej zarówno ustnie, jak i na piśmie, z potwierdzeniem przyjęcia pouczenia⁶⁵. CPT dopuszcza możliwość wyjątkowego, krótkotrwałego odroczenia powiadomienia ze względu na dobro postępowania, jednak wyłącznie na podstawie jasnych przepisów, z zachowaniem ścisłych ograniczeń czasowych i odpowiednich gwarancji proceduralnych⁶⁶. Kluczowe znaczenie ma również rzetelne dokumentowanie całego procesu w jednolitym rejestrze zatrzymania, obejmujące moment pouczenia, decyzję zatrzymanego o skorzystaniu z prawa, czas faktycznego powiadomienia⁶⁷ oraz, w razie opóźnienia, pisemne uzasadnienie tej decyzji zatwierdzone przez uprawniony organ. Standardy ONZ podkreślają, że osoba pozbawiona wolności powinna mieć zapewnione prawo do utrzymywania kontaktu ze światem zewnętrznym, w szczególności przez odwiedziny oraz korespondencję z członkami rodziny, przy czym ewentualne ograniczenia w tym zakresie mogą mieć wyłącznie charakter wyjątkowy i wynikać z przepisów prawa⁶⁸.

---

⁶¹ Np. KPP w Nakle nad Notecią.

⁶² Np. KPP w Policach, KPP w Wodzisławiu Śląskim.

⁶³ Zob. Drugi Raport Generalny CPT, CPT/Inf (92) 3, par. 36.

⁶⁴ Zob. Wyciąg z Dwudziestego Raportu Generalnego, CPT/Inf (2011) 28 – part 1, par. 19; Wyciąg z Dwunastego Raportu Generalnego, CPT/Inf (2002) 12 – part, par. 41.

⁶⁵ Zob. Dwudziesty ósmy Raport Generalny, CPT/Inf (2019) 9, par. 66; Wyciąg z Dwunastego Raportu Generalnego, CPT/Inf (2002) 12 – part, par. 44. W raportach z wizyt w Polsce CPT wielokrotnie podnoszony był problem braku informacji zwrotnej o skuteczności powiadomienia. Zob. Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2002) 9, par. 51; Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2011) 20, par. 25; Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2014) 21, par. 27; Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2018) 39, par. 25.

⁶⁶ Zob. Dwunasty Raport Generalny, CPT/Inf (2002) 15, par. 43.

⁶⁷ Zob. Drugi Raport Generalny CPT, CPT/Inf (92) 3, par. 40.

⁶⁸ Zbiór zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie zatrzymania lub uwięzienia, przyjęty rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r., Zasada 19.

58. Zapewnienie rzetelnego, pisemnego dokumentowania realizacji prawa osoby zatrzymanej do powiadomienia osoby bliskiej lub innej wskazanej osoby, ze wskazaniem dokładnego czasu wykonania tej czynności, danych osoby powiadomionej oraz informacji o skuteczności kontaktu. KMPT rekomenduje również precyzyjne odnotowywanie w dokumentacji rezygnacji osoby zatrzymanej z przysługującego jej prawa.

59. Z informacji uzyskanych podczas wizytacji wynika, że prawo do powiadomienia osoby bliskiej jest co do zasady realizowane, jednak w praktyce ma ono charakter czynności technicznej wykonywanej przez funkcjonariusza, nie zaś uprawnienia zatrzymanego do bezpośredniego kontaktu z osobą wskazaną. Standardem jest wykonywanie telefonu przez policjanta przy użyciu służbowych środków łączności, co wyklucza osobistą rozmowę zatrzymanego z bliskimi. Pozytywnie należy ocenić praktykę polegającą na umożliwianiu osobom zatrzymanym czasowego dostępu do zdeponowanego telefonu komórkowego w celu odczytania numeru kontaktowego do osoby bliskiej, gdy zatrzymany nie zna numeru na pamięć⁶⁹. Rozwiązanie to sprzyja realnemu wykonaniu prawa do powiadomienia osoby trzeciej, przy jednoczesnym zachowaniu kontroli nad przedmiotem stanowiącym depozyt.

60. W ocenie KMPT realizacja prawa do powiadomienia osoby bliskiej powinna co do zasady obejmować możliwość osobistego wykonania telefonu przez zatrzymanego, a nie ograniczać się do przekazania informacji za pośrednictwem funkcjonariusza⁷⁰. Krajowy Mechanizm podkreśla, że bezpośredni kontakt z rodziną lub inną wskazaną osobą ma istotne znaczenie humanitarne, ograniczając stres i poczucie izolacji, zwłaszcza u osób zatrzymanych po raz pierwszy, a jednocześnie pełni kluczową funkcję prewencyjną, umożliwiając przekazanie informacji o ewentualnym niewłaściwym traktowaniu i uruchomienie szybkiej reakcji zewnętrznej. W przypadku gdy powiadomienie realizuje funkcjonariusz, gwarancyjny charakter tego prawa ulega osłabieniu, gdyż zatrzymany zostaje pozbawiony możliwości swobodnej rozmowy. KMPT wskazuje, że odstępstwa od zasady osobistego kontaktu powinny mieć charakter wyjątkowy i być stosowane wyłącznie w szczególnych, należycie uzasadnionych sytuacjach związanych z dobrem postępowania, takich jak realne ryzyko mactwa.

---

⁶⁹ m.in. w takich jednostkach jak KMP w Gliwicach, KPP w Wołominie, KP Warszawa Bemowo, KMP w Rzeszowie.

⁷⁰ SPT w raporcie z wizyty w Polsce w 2018 r. wskazał, że osoby zatrzymane nie mają zapewnionej możliwości bezpośredniego kontaktu z rodziną lub inną osobą trzecią, a w części przypadków nie otrzymywały informacji zwrotnej, czy prośba o powiadomienie została zrealizowana. Zob. Raport SPT z wizyty w Polsce, CAT/OP/POL/ROSP/1, par. 56.

61. Powyższy problem ma charakter systemowy. Obowiązujące przepisy nie wskazują wprost na możliwość samodzielnego powiadomienia przez osobę pozbawioną wolności o fakcie zatrzymania, z wyjątkiem sytuacji, gdy osobą zatrzymaną jest nieletni (art. 261 w zw. z art. 245 § 3 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego⁷¹, art. 46 § 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia⁷², art. 40 ust. 11 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi⁷³). W praktyce prowadzi to do utrwalenia modelu, w którym czynność powiadomienia jest realizowana przez funkcjonariusza Policji, a osoba zatrzymana nie ma zapewnionej możliwości bezpośredniego kontaktu z osobą bliską lub inną wybraną osobą trzecią. W ocenie KMPT rozwiązanie to osłabia gwarancyjny charakter tego prawa, w szczególności w pierwszych godzinach faktycznego pozbawienia wolności, kiedy ryzyko niewłaściwego traktowania jest najwyższe. Problem ten był już sygnalizowany w raportach KMPT z wizytacji oraz w raporcie rocznym z działalności Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur w 2024 r⁷⁴.

62. **[badania lekarskie]** Analiza materiałów z wizytacji wskazuje na systemowe ograniczenia w dostępie osób zatrzymanych do badań lekarskich. Z ustaleń KMPT wynika, że praktyka jednostek Policji opiera się na wąskim katalogu przesłanek wynikających z prawa krajowego, który nie przewiduje obligatoryjnego badania każdej osoby pozbawionej wolności. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych⁷⁵ obligatoryjnemu badaniu lekarskiemu podlegają osoby zatrzymane, które żądają jego przeprowadzenia, posiadają widoczne obrażenia ciała lub deklarują choroby wymagające stałego lub okresowego leczenia, a także kobiety w ciąży i karmiące, osoby z zaburzeniami psychicznymi, chore zakaźnie oraz nieletni znajdujący się pod wpływem alkoholu lub środków odurzających.

63. Pomimo że prawo krajowe nie przewiduje takiego obowiązku, w ocenie KMPT wszystkie osoby zatrzymane powinny być poddawane obligatoryjnym badaniom lekarskim. Niezależne badanie medyczne oraz rzetelne dokumentowanie ujawnionych podczas niego obrażeń stanowią bowiem podstawową i minimalną gwarancję ochrony przed torturami i przemocą, co jest konsekwentnie podkreślane przez

---

⁷¹ Dz. U. z 2026 r., poz. 490.

⁷² Dz. U. z 2025 r. poz. 860.

⁷³ Dz. U. z 2023 r. poz. 2151.

⁷⁴ Zob. Raport Rzecznika Praw Obywatelskich z działalności Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur w 2024 r. s. 29. (dostęp: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-raport-dzialalnosc-kmpt-2024>).

⁷⁵ Zob. § 2 ust. 1 pkt 1–6 oraz § 2 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 13 września 2012 r. w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję (Dz. U. z 2024 r. poz. 516).

międzynarodowe mechanizmy monitorujące traktowanie osób pozbawionych wolności, w tym SPT⁷⁶ i CPT⁷⁷. Badania te pełnią również funkcję ochronną wobec funkcjonariuszy, ograniczając ryzyko formułowania niezasadnych zarzutów dotyczących powstania obrażeń w czasie pobytu osoby zatrzymanej pod nadzorem Policji, a sama perspektywa ich ujawnienia i udokumentowania może działać prewencyjnie wobec potencjalnych sprawców przemocy. Ponadto badanie lekarskie umożliwia identyfikację problemów zdrowotnych zatrzymanych, które nie zawsze są przez nich zgłaszane funkcjonariuszom, w tym przeciwwskazań do osadzenia. Ma to szczególne znaczenie w odniesieniu do osób wywodzących się ze środowisk marginalizowanych, u których ryzyko występowania niezdiagnozowanych problemów zdrowotnych może być podwyższone. Po wizycie w Polsce w 2018 r. SPT wyraził zaniepokojenie, że osoby zatrzymane nie są rutynowo kierowane na badania lekarskie bezpośrednio po zatrzymaniu, lecz jedynie na własny wniosek lub w przypadku stwierdzenia widocznych obrażeń. Podkomitet zarekomendował władzom polskim podjęcie działań zapewniających, aby wszystkie osoby aresztowane były niezwłocznie i nieodpłatnie badane przez personel medyczny, bez obecności funkcjonariusza Policji. Jednocześnie wskazano na potrzebę wprowadzenia systemowych rozwiązań gwarantujących osobom przebywającym w dyspozycji Policji szybki i bezpłatny dostęp do niezbędnego leczenia, w tym opieki psychiatrycznej⁷⁸.

64. KMPT rekomenduje podjęcie działań systemowych zmierzających do zapewnienia powszechnego, niezwłocznego i rzeczywiście niezależnego dostępu osób zatrzymanych do badań lekarskich. W szczególności Krajowy Mechanizm postuluje wprowadzenie zasady obligatoryjnego badania wszystkich osób po zatrzymaniu, przeprowadzanego nieodpłatnie przez personel medyczny.

65. [poufność badań lekarskich] Z ustaleń przedstawicieli KMPT wynika, że obecność funkcjonariuszy Policji podczas badań lekarskich osób zatrzymanych ma w wielu jednostkach charakter rutynowy. Wizytujący odnotowali przypadki przebywania policjantów w gabinecie lekarskim w trakcie wywiadu i badania⁷⁹.

---

⁷⁶ Raport SPT z wizyty w Szwajcarii w 2019 r., CAT/OP/CHE/ROSP/1, par. 75; Raport SPT z wizyty w Australii w 2022 r., CAT/OP/AUS/ROSP/1, par. 49; Raport SPT z wizyty w Ukrainie w 2011 r. CAT/OP/UKR/1, par. 48; Raport SPT z wizyty w Ukrainie w 2016 r. CAT/OP/UKR/3, par. 57.

⁷⁷ Zob. Drugi Raport Generalny CPT, CPT/Inf (92) 3, par. 36-38; Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2014) 21, par. 26, 30.

⁷⁸ Zob. Raport SPT z wizyty w Polsce w 2018 r., CAT/OP/POL/ROSP/1, par. 53-55.

⁷⁹ Np. KMP w Rzeszowie, KMP w Łomży.

Towarzyszy temu niekiedy stosowanie środków przymusu bezpośredniego, w tym utrzymywanie kajdanek założonych na ręce z tyłu podczas wizyty lekarskiej⁸⁰.

66. W świetle standardów międzynarodowych badania lekarskie powinny co do zasady odbywać się poza zasięgiem wzroku i słuchu funkcjonariuszy⁸¹, a przekazywanie Policji informacji medycznych winno być ograniczone do minimum niezbędnego dla bezpieczeństwa. W opinii KMPT rutynowa obecność funkcjonariusza Policji podczas badań lekarskich osób zatrzymanych niweczy funkcję tych badań jako jednego z podstawowych mechanizmów prewencji tortur. Krajowy Mechanizm, odwołując się także do standardów CPT i SPT, wskazuje na efekt mrozący związany z obecnością policjanta. Osoba zatrzymana, zwłaszcza w obecności funkcjonariusza uczestniczącego w zatrzymaniu, może powstrzymać się od ujawnienia informacji o ewentualnym złym traktowaniu. Obecność osoby trzeciej wpływa również negatywnie na rzetelność wywiadu medycznego, gdyż pacjent może zatajać informacje dotyczące swojego stanu zdrowia, przyjmowanych leków czy problemów psychicznych, a sama praktyka narusza intymność badania, godność zatrzymanego oraz zasadę tajemnicy lekarskiej.

67. Stowarzyszenie Zapobiegania Torturom (APT)⁸² również podkreśla wagę zapewnienia pełnej poufności badań lekarskich osób pozbawionych wolności, wskazując, że obecność personelu niemedycznego powinna być wykluczona, badanie zaś powinno odbywać się co najmniej poza ich zasięgiem słuchu, a co do zasady także wzroku funkcjonariusza, jako istotna gwarancja rzetelnej oceny stanu zdrowia i dokumentowania obrażeń⁸³.

68. KMPT przypomina, że zgodnie z § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z 13 września 2012 r. decyzję o ewentualnej obecności funkcjonariusza podczas badania podejmuje wyłącznie lekarz, co oznacza, że udział policjanta powinien mieć charakter wyjątkowy. Krajowy Mechanizm krytycznie ocenia także stosowanie kajdanek w trakcie badań medycznych, wskazując, że praktyka ta narusza godność osoby zatrzymanej, utrudnia badanie oraz osłabia relację lekarz–pacjent.

69. **KMPT rekomenduje wprowadzenie i konsekwentne stosowanie zasady przeprowadzania badań lekarskich osób zatrzymanych poza zasięgiem**

---

⁸⁰ Analiza materiałów z wizytacji wykazała że podczas jednej z interwencji w KPP w Nakle nad Notecią badanie lekarskie kobiety przeprowadzono w obecności funkcjonariuszy płci męskiej, przy otwartych drzwiach i w zasięgu monitoringu, przy jednoczesnym stosowaniu kajdanek na ręce trzymane z tyłu, co naruszało zasadę poufności oraz godności osoby badanej.

⁸¹ Zob. Drugi Raport Generalny CPT, CPT/Inf (92) 3, par. 38; Dwunasty Raport Generalny CPT, CPT/Inf (2002) 15, par. 42.

⁸² Association for the Prevention of Torture (APT), zob. <https://www.apr.ch/>.

⁸³ Zob. APT, Monitoring Police Custody. A Practical Guide, rozdz. 7.1.1. Medical examinations, s. 73–74.

wzroku i słuchu funkcjonariuszy Policji, z wyjątkiem sytuacji, gdy personel medyczny w konkretnym przypadku wyraźnie zażąda asysty ze względów bezpieczeństwa. Krajowy Mechanizm zaleca również niezwłoczne zaprzestanie praktyki przeprowadzania badań w kajdankach oraz wypracowanie alternatywnych, proporcjonalnych metod zapewnienia bezpieczeństwa personelu medycznego i funkcjonariuszy, które nie będą naruszać godności osoby badanej ani utrudniać rzetelnego badania lekarskiego.

70. **[dostęp do adwokata]** Przedstawiciele KMPT odnotowali, że w wielu jednostkach Policji występują istotne braki w zapewnieniu osobom zatrzymanym dostępu do list adwokatów i radców prawnych, co w praktyce znacząco utrudnia realizację prawa do obrony osobom nieznanym danych konkretnego pełnomocnika. W części jednostek funkcjonariusze nie dysponowali takimi wykazami lub nie mieli wiedzy o ich istnieniu⁸⁴, przy czym odnotowano również postawy wskazujące na przerzucanie inicjatywy w tym zakresie na osoby zatrzymane. Zarazem jednak w części wizytowanych jednostek zapewniono dostęp do takich list, zarówno w formie papierowej u dyżurnego, jak i w systemach elektronicznych⁸⁵.

71. Zdaniem KMPT dostęp osoby zatrzymanej do prawnika nie powinien być ujmowany wyłącznie w kategoriach udzielania pomocy prawnej w toku postępowania karnego, lecz jako jedna z fundamentalnych gwarancji prewencji tortur i innych form złego traktowania, na co konsekwentnie wskazują SPT oraz CPT⁸⁶. Krajowy Mechanizm przypomina, że jednym z wyraźnych zaleceń SPT było zapewnienie w jednostkach Policji dostępności list adwokatów i radców prawnych. Podczas wizyty w Polsce w 2018 r. Podkomitet zwrócił uwagę na brak realnego dostępu osób zatrzymanych do pomocy prawnej, co zwiększa ryzyko nadużyć⁸⁷. W ocenie KMPT szczególnie istotne jest zagwarantowanie efektywnego kontaktu z obrońcą od samego początku zatrzymania i przez cały okres pozbawienia wolności, przy czym problem ten był już wcześniej sygnalizowany Ministrowi Sprawiedliwości przez Rzecznika Praw Obywatelskich⁸⁸.

---

⁸⁴ Np. KP Rzeszów-Śródmieście, KWP w Lublinie, KP w Dęblinie, KPP w Ostródzie, Wydział Prewencji w Wołominie, KP w Mierzynie, KP w Sobótce, KKP w Warszawie, KP w Morągu.

⁸⁵ Np. KRP Warszawa I, KPP w Wodzisławiu Śląskim, KMP w Gliwicach, KMP w Ostrołęce, KP Warszawa Bemowo, KP w Żąbkach.

⁸⁶ Zob. Raporty SPT z wizyt na Ukrainie, CAT/OP/UKR/1, par. 39 oraz CAT/OP/UKR/3, par. 50-52; Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf. (2018) 39, par. 23; Dwudziesty Pierwszy Raport Generalny CPT, CPT/Inf. (2011) 28, par. 18-25.

⁸⁷ Zob. Raport SPT z wizyty w Polsce, CAT/OP/POL/ROSP/1, par. 51-52.

⁸⁸ Zob. wystąpienia generalne RPO do Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 kwietnia 2017 r. i 27 września 2018 r., KMP.570.3.2017.RK.; w nawiązaniu do pisma z Ministerstwa Sprawiedliwości z 25 października

72. Niezależnie od regulacji prawa krajowego, należy również uwzględnić uprawnienia osób zatrzymanych wynikające z prawa Unii Europejskiej. Zgodnie z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1919 z dnia 26 października 2016 r., podejrzanym, którzy nie dysponują wystarczającymi środkami na pokrycie kosztów pomocy adwokata, przysługuje prawo do skorzystania z pomocy prawnej z urzędu, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości. Pomoc ta powinna zostać przyznana bez nieuzasadnionej zwłoki, nie później jednak niż przed przesłuchaniem danej osoby przez Policję, inny organ ścigania lub organ sądowy bądź przed przeprowadzeniem określonych czynności dochodzeniowo-śledczych lub dowodowych⁸⁹.

73. W opinii Komitetu ONZ Przeciwko Torturom (CAT) osoby zatrzymane w Polsce są pozbawione w praktyce możliwości kontaktu z adwokatem lub radcą prawnym, od chwili zatrzymania, w tym przed pierwszym przesłuchaniem przez organy ścigania. Komitet wskazał na konieczność podjęcia przez polskie władze skutecznych środków, w celu zagwarantowania wszystkim zatrzymanym podstawowych gwarancji procesowych od samego początku pozbawienia wolności, zgodnie ze standardami międzynarodowymi. Wskazał również na potrzebę implementacji do polskiego prawa Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 r., jak również do zapewnienia w praktyce zawartych tam wytycznych⁹⁰.

74. **KMPT rekomenduje dokonanie aktualizacji, w porozumieniu z Okręgowymi Radami Adwokackimi oraz Okręgowymi Izbami Radców Prawnych, wykazów adwokatów i radców prawnych dostępnych w jednostkach Policji. Wykazy te powinny zawierać numery telefonów adwokatów i radców prawnych oraz obejmować wyłącznie osoby deklarujące w swojej praktyce świadczenie pomocy prawnej w sprawach karnych. Ponadto powinny one wskazywać, którzy adwokaci lub radcowie prawni świadczą pomoc prawną z urzędu, a którzy wyłącznie w formie odpłatnej.**

75. **[poufność kontaktu z obrońcą]** Zgromadzony materiał wizytacyjny wskazuje, że sposób nawiązywania kontaktu osoby zatrzymanej z obrońcą w wielu

---

2021 r., znak DLPK-I.053.8.2021, RPO w piśmie z 22 stycznia 2022 r. ponownie zaapelował o wprowadzenie wcześniej wspomnianych zmian legislacyjnych.

⁸⁹ Zob. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1919 z dnia 26 października 2016 r. w sprawie pomocy prawnej z urzędu dla podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz dla osób, których dotyczy wnioski w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania (Dz.U.UE.L.2016.297.1).

⁹⁰ Zob. Committee against Torture, Concluding observations on the seventh periodic report of Poland, 29 August 2019, CAT/C/POL/CO/7, pkt. 16.

jednostkach Policji opiera się na niemal całkowitym pośrednictwie funkcjonariuszy. Standardowo to policjant wykonuje połączenie telefoniczne do adwokata, podczas gdy zatrzymany jedynie zgłasza żądanie kontaktu⁹¹. W praktyce oznacza to brak bezpośredniej rozmowy między zatrzymanym a pełnomocnikiem oraz pełną kontrolę funkcjonariusza nad przebiegiem tej czynności. Pozytywnie należy ocenić praktykę umożliwiania zatrzymanym dostępu do zdeponowanego telefonu w celu odszukania numeru do obrońcy, często przy udziale funkcjonariusza⁹², z zastrzeżeniem, że telefon nie stanowi dowodu w sprawie. W sytuacjach, gdy zatrzymany nie zna numeru i nie ma do niego dostępu, skuteczność realizacji prawa do obrony zależy od dostępności aktualnych list adwokatów. W części jednostek przewiduje się przerwanie czynności do czasu ustanowienia obrońcy lub dopuszcza kontakt telefoniczny z adwokatem, jednak ciężar faktycznego zorganizowania pomocy prawnej spoczywa zasadniczo na osobie zatrzymanej⁹³, a dokumentacja nie zawsze pozwala zweryfikować, czy próba kontaktu została skutecznie podjęta. Wnioski z wizytacji KMPT wskazujące na brak aktualnych wykazów prawników w jednostkach Policji nabierają szczególnego znaczenia w świetle jakościowych badań środowisk prawniczych przeprowadzonych przez HFPC. Ukazują one dramatyczną sytuację najuboższych zatrzymanych i stanowią dowód, że iluzoryczność prawa do obrony to problem systemowy⁹⁴.

76. Problem braku zapewnienia poufności kontaktu osoby zatrzymanej z obrońcą nie ogranicza się wyłącznie do sytuacji, w których funkcjonariusz pośredniczy w rozmowie telefonicznej z adwokatem, lecz jest również odnotowywany na dalszych etapach komunikacji między zatrzymanym a obrońcą. W wielu jednostkach rozmowy nie odbywają się w warunkach gwarantujących spotkanie „w cztery oczy”, lecz przy bezpośredniej obecności funkcjonariusza w pomieszczeniu⁹⁵ lub przy zastosowaniu rozwiązań organizacyjnych umożliwiających nasłuch albo obserwację rozmowy. Odnotowano praktykę prowadzenia rozmów przy uchylonych drzwiach, w zasięgu słuchu lub wzroku funkcjonariusza⁹⁶, co ogranicza swobodę wypowiedzi osoby zatrzymanej podczas kontaktu z obrońcą.

---

⁹¹ Np. KMP w Gliwicach, KPP w Wołominie, KP Warszawa Bemowo, KMP w Rzeszowie, KMP w Białymstoku.

⁹² Np. KMP w Gliwicach, KP Warszawa Bemowo, KPP w Wodzisławiu Śląskim, KP w Pszowie, KMP w Rzeszowie.

⁹³ KPP w Wodzisławiu Śląskim, KP w Mierzynie.

⁹⁴ Z. Ganczewska, P. Kubaszewski, B. Wierczyński, *Obrońca potrzebny od zaraz...*, s. 49–50.

⁹⁵ Np. KP Rzeszów-Śródmieście, Wydział ds. Narkotyków KWP w Lublinie, KMP w Rzeszowie.

⁹⁶ M.in. KP w Ząbkach, KPP w Wodzisławiu Śląskim, KMP w Gliwicach, KMP w Białymstoku.

77. CPT wielokrotnie zwracał uwagę na problem obecności funkcjonariuszy podczas spotkań z adwokatem. Już w raporcie z wizyty w Polsce w 2000 r.⁹⁷ zalecił zmianę przepisów, które pozwalały na obecność funkcjonariusza podczas takich spotkań⁹⁸, co neguje ideę poufności⁹⁹.

78. Krajowy Mechanizm uznaje za niedopuszczalną praktykę prowadzenia rozmów z adwokatem w obecności funkcjonariusza lub w warunkach umożliwiających podsłuch czy obserwację¹⁰⁰, podkreślając, że nawet fizyczna obecność policjanta w pewnej odległości pozbawia kontakt charakteru poufnego. Bezpośrednia, nieskrępowana obecność obrońcy stanowi istotną gwarancję ochrony przed złym traktowaniem oraz warunek rzetelnej oceny stanu fizycznego i psychicznego osoby zatrzymanej. Brak poufności rozmowy może ograniczać gotowość zatrzymanego do ujawnienia informacji o sposobie jego traktowania¹⁰¹.

79. Ustalenia przedstawione w niniejszym raporcie znajdują dodatkowe potwierdzenie w analizie HFPC wskazującej na niezgodność obowiązujących rozwiązań Kodeksu postępowania karnego ze standardami prewencji tortur. Dodatkowym potwierdzeniem wagi problemu jest wszczęcie w 2024 r. przez Komisję Europejską tzw. postępowania naruszeniowego¹⁰². Dodatkowo należy zauważyć, że wcześniej opisany problem braku pomieszczeń przeznaczonych do kontaktu z obrońcą w wielu jednostkach Policji istotnie pogłębia opisane powyżej nieprawidłowości i utrudnia zapewnienie rzeczywiście poufnych warunków spotkań.

80. KMPT zaleca umożliwienie osobom zatrzymanym kontaktu z obrońcą w warunkach gwarantujących pełną poufność, zarówno w przypadku rozmowy telefonicznej, jak i bezpośredniego spotkania, przez wyeliminowanie ingerencji funkcjonariuszy w przebieg komunikacji między zatrzymanym a obrońcą, z wyjątkiem przypadków wyraźnie przewidzianych w przepisach prawa.

---

⁹⁷ Zob. Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2002) 9, par. 52.

⁹⁸ Zob. art. 245 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 37 ze zm.).

⁹⁹ Problem ten był odnotowywany podczas kolejnych wizyt w Polsce w latach 2009, 2013, 2017: CPT/Inf (2011) 20, par. 27; CPT/Inf (2014) 21, par. 29; CPT/Inf (2018) 39, par. 26.

¹⁰⁰ Po wizycie w 2020 r. CPT podkreślił, że takie rozwiązanie prawne stanowi naruszenie art. 4 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności, (Dz.U.U.E.L.2013.294.1), która ustanawia poufność rozmów między adwokatem a klientem i nie przewiduje od niej odstępstw. Zob. Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2020) 31, par. 22.

¹⁰¹ Zob. Wyciąg z Dwudziestego Raportu Generalnego, CPT/Inf (2011) 28 – part1, par. 23.

¹⁰² Z. Ganczewska, P. Kubaszewski, B. Wierciński, Obrońca potrzebny od zaraz..., s. 80.

81. **[dostęp do informacji i mechanizmów skargowych]** W toku wizytacji przedstawiciele KMPT odnotowali występowanie powtarzalnych kategorii uchybień w zakresie prezentowania informacji dla interesantów i osób zatrzymanych w jednostkach Policji. Do najczęściej odnotowywanych nieprawidłowości należały braki w podstawowych informacjach o prawach, trybie skargowym oraz instytucjach pomocowych¹⁰³. Odnotowano przypadki, w których informacje były wprowadzone, lecz pozostawały nieaktualne¹⁰⁴, albo były trudno dostępne lub nieczytelne z uwagi na sposób ekspozycji¹⁰⁵. Z drugiej strony w części wizytowanych jednostek pozytywnie oceniono praktykę szerokiego i czytelnego udostępniania materiałów informacyjnych, obejmujących m.in. dane instytucji pomocowych, telefony zaufania oraz materiały profilaktyczne¹⁰⁶.

82. Zgodnie ze standardami CPT, dostępność skutecznych procedur skargowych stanowi jedno z podstawowych zabezpieczeń przed niewłaściwym traktowaniem osób pozbawionych wolności¹⁰⁷. Standardy te wskazują, że osoby zatrzymane powinny mieć zapewnioną realną możliwość złożenia skargi oraz dostęp do jasnej informacji o funkcjonującym mechanizmie skargowym.

83. Z kolei SPT zaleca, aby wszystkie osoby pozbawione wolności były informowane (np. za pomocą ulotek i plakatów) o przysługującym im prawie do składania bezpośrednich i poufnych skarg do administracji miejsc detencji oraz do organów wyższego szczebla, w tym posiadających uprawnienia naprawcze, a także o praktycznym sposobie skorzystania z tego prawa w sposób bezpieczny i poufny¹⁰⁸.

84. **KMPT rekomenduje przeprowadzenie przeglądu oraz ujednoczenie standardów informacyjnych w jednostkach Policji przez zapewnienie, aby w miejscach dostępnych dla interesantów i osób zatrzymanych w sposób czytelny, aktualny i łatwo dostępny eksponowane były pełne informacje dotyczące przysługujących praw, trybu skargowego oraz instytucji pomocowych, w tym możliwości składania bezpośrednich i poufnych skarg do niezależnych organów.**

---

¹⁰³ M.in. w KPP w Nakle nad Notecią, KP Rzeszów-Śródmieście, KWP w Lublinie, KPP w Ostródzie, KP w Łapach, KP w Morągu oraz PP w Kołbaskowie.

¹⁰⁴ M.in. w KPP w Wołominie oraz w KP w Ząbkach odnotowano nieaktualne dane teleadresowe instytucji.

¹⁰⁵ M.in. w KMP w Ostrołęce (umieszczenie za kratą), KRP Warszawa I (zawieszenie na znacznej wysokości) oraz KMP w Łomży (rozproszenie informacji poza główną tablicą).

¹⁰⁶ M.in. w KP w Sobótce, KMP w Gliwicach, KRP Warszawa II, KPP w Wołominie, Wydziale PG w Markach oraz w KKP w Warszawie.

¹⁰⁷ Zob. Dwudziesty czwarty Raport Generalny, CPT/Inf (2015) 1, par. 131.

¹⁰⁸ Zob. Raport SPT z wizyty w Ukrainie, CAT/OP/UKR/3, par. 44.

85. **[cudzoziemcy]** Analiza materiałów z wizytacji wskazuje na zróżnicowaną praktykę w zakresie zapewniania obsługi cudzoziemców w jednostkach Policji. Funkcjonariusze w wielu przypadkach deklarowali brak istotnych barier językowych, wskazując, że dominującą grupę stanowią obywatele Ukrainy posługujący się językiem polskim w stopniu komunikatywnym¹⁰⁹. Jednocześnie ustalenia z dokumentacji ujawniły stosowanie rozwiązań o charakterze nieformalnym, na etapie pierwszego kontaktu z cudzoziemcem, polegających na korzystaniu z pomocy osób niebędących tłumaczami przysięgłymi¹¹⁰. W szeregu jednostek odnotowano również brak elektronicznych translatorów i korzystanie przez funkcjonariuszy z prywatnych telefonów oraz aplikacji tłumaczeniowych¹¹¹. W innych jednostkach natomiast dokumentacja wskazywała na prawidłowe stosowanie procedur, w tym konsekwentne zapewnianie udziału tłumacza oraz odnotowywanie oświadczeń o znajomości języka polskiego¹¹².

86. Aby prawa osób zatrzymanych mogły być skutecznie realizowane, osoby te powinny być w sposób pełny informowane o przysługujących im podstawowych uprawnieniach od najwcześniejszego momentu zatrzymania. Szczególne znaczenie ma zapewnienie, aby treść przekazywanych informacji była dla zatrzymanych w pełni zrozumiała. Odpowiedzialność za skuteczne przekazanie oraz wyjaśnienie tych praw spoczywa na funkcjonariuszach Policji¹¹³.

87. Warto również wskazać, że Podkomitet SPT rekomendował polskim władzom podjęcie niezbędnych działań legislacyjnych i administracyjnych w celu zagwarantowania, aby wszystkie osoby pozbawione wolności były od samego początku detencji informowane o przysługujących im prawach oraz o przyczynach zatrzymania, a także, w możliwie najkrótszym czasie po zatrzymaniu, o przedstawionych im zarzutach. Informacje te powinny być w pierwszej kolejności przekazywane ustnie, w sposób jasny i zrozumiały językowo dla danej osoby, w razie potrzeby z udziałem tłumacza, a następnie przekazywane tej osobie również w formie pisemnej¹¹⁴.

88. **KMPT rekomenduje opracowanie i bieżącą aktualizację w jednostkach Policji wykazu tłumaczy, z których usług można niezwłocznie skorzystać w przypadku zatrzymania cudzoziemca.**

---

¹⁰⁹ M.in. KP w Dęblinie, KP w Mierzynie, PP w Kołbaskowie.

¹¹⁰ M.in. KMP w Gliwicach, KPP w Wodzisławiu Śląskim, KMP w Rzeszowie.

¹¹¹ M.in. KPP w Policach, KP w Pszowie, KMP w Gliwicach, KPP w Ostródzie, KP Warszawa Bemowo.

¹¹² M.in. KP w Ząbkach, KRP Warszawa I, KWP w Lublinie.

¹¹³ Zob. Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2018) 39, par. 28.

¹¹⁴ Zob. Raport SPT z wizyty w Polsce, CAT/OP/POL/ROSP/1, par. 50.

89. **KMPT zaleca doposażenie jednostek Policji w służbowe narzędzia wspierające komunikację z cudzoziemcami, np. elektroniczne translatory lub bezpieczne rozwiązania teleinformatyczne do zdalnego tłumaczenia.**

90. **[tłumaczenia]** Kontrola akt wykazała ponadto uchybienia w zakresie dokumentowania udziału tłumacza oraz oceny znajomości języka polskiego przez zatrzymanych cudzoziemców. Stwierdzono przypadki podpisywania dokumentów w języku polskim bez jednoznacznej adnotacji o obecności tłumacza lub bez wskazania podstaw uznania, że osoba posługuje się językiem polskim w stopniu wystarczającym¹¹⁵. W części spraw decyzja Policji o odstąpieniu od udziału tłumacza była następnie weryfikowana przez Prokuraturę przez jego powołanie na dalszym etapie postępowania¹¹⁶. Odnotowano również pojedyncze skargi dotyczące przesłuchiwania cudzoziemców bez udziału tłumacza¹¹⁷.

91. Podkomitet SPT po wizycie w Polsce¹¹⁸ odnotował, że mimo dostępności w niektórych komisariatach Policji protokołów i pouczeń przetłumaczonych na języki obce, zatrzymani cudzoziemcy często nie rozumieli procedur prowadzonych w języku polskim. Ustalenia te wskazują, że samo wręczenie przetłumaczonego dokumentu (np. karty praw) nie było wystarczające, a funkcjonariusze nie zawsze weryfikowali w sposób skuteczny, czy osoba zatrzymana rzeczywiście rozumie swoją sytuację prawną oraz przebieg podejmowanych wobec niej czynności. Zgodnie z dyrektywami Parlamentu Europejskiego i Rady UE osoba zatrzymana powinna zostać niezwłocznie po pozbawieniu wolności pisemnie pouczona, w języku dla niej zrozumiałym, o przysługujących jej prawach procesowych oraz dostępnych środkach zaskarżenia. Ponadto osoby niewładające językiem polskim powinny otrzymać pisemne tłumaczenia dokumentów istotnych z punktu widzenia możliwości realizacji prawa do obrony oraz zapewnienia rzetelności postępowania karnego¹¹⁹.

92. **KMPT rekomenduje, aby w każdym przypadku wystąpienia trudności komunikacyjnych z osobą zatrzymaną korzystać z pomocy tłumacza, niezależnie od podstawy zatrzymania. Jednocześnie wskazane jest, aby tłumacz każdorazowo odnotowywał na dokumentach fakt dokonania tłumaczenia, potwierdzając tę czynność podpisem oraz pieczęcią. KMPT zaleca ponadto systematyczne dokumentowanie w aktach ewentualnych problemów w komunikacji, w tym wskazanie, czy i w jaki sposób zapewniono tłumaczenie,**

---

¹¹⁵ M.in. KMP w Gliwicach, KMP w Ostrołęce, KP w Pszowie.

¹¹⁶ KMP w Gliwicach.

¹¹⁷ KPP w Nakle nad Notecią.

¹¹⁸ Zob. Raport SPT z wizyty w Polsce, CAT/OP/POL/ROSP/1, par. 58.

¹¹⁹ Zob. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (Dz. U. UE. L. z 2012 r. Nr 142).

a także odbieranie od osób zatrzymanych pisemnych oświadczeń określających język, którym się posługują.

D. Traktowanie i środki przymusu bezpośredniego

93. **[praktyka stosowania kajdanek w trakcie zatrzymania i czynności procesowych]** Zgromadzony materiał wizytacyjny wskazuje na utrwaloną praktykę rutynowego i prewencyjnego stosowania kajdanek wobec osób zatrzymanych, często bez udokumentowanej indywidualnej oceny ryzyka. W wielu jednostkach funkcjonariusze deklarowali stosowanie kajdanek jako standardowego elementu zatrzymania lub prowadzenia czynności, niezależnie od zachowania osoby¹²⁰. Odnotowano również przypadki, w których przedstawiciele Policji wskazywali na obligatoryjny charakter stosowania kajdanek lub wręcz na ryzyko odpowiedzialności dyscyplinarnej w razie ich niestosowania¹²¹. W toku wizytacji ujawniono ponadto przypadki prowadzenia czynności procesowych z udziałem osób skutych mimo obecności kilku funkcjonariuszy w pomieszczeniu¹²². Z ustaleń wizytujących wynika powszechne stosowanie kajdanek zakładanych na ręce trzymane z tyłu podczas transportu osób zatrzymanych¹²³. Odnotowano sytuacje stosowania kajdanek wobec osób należących do grup wrażliwych, w tym osoby starszej¹²⁴, osoby nieletniej, która pozostawała w kajdankach przez kilka godzin¹²⁵, czy kobiety zatrzymanej do wytrzeźwienia, która w trakcie transportu karetką do szpitala leżała na brzuchu na noszach z rękami skutymi z tyłu i dodatkowo zabezpieczona pasami¹²⁶. Ujawniono użycie siły fizycznej kajdanek wobec osoby w jej własnym domu, wobec której nie istniała już podstawa prawna do zatrzymania¹²⁷. W części jednostek

¹²⁰ M.in. KRP Warszawa II, KP Rzeszów-Śródmieście, KMP w Gliwicach.

¹²¹ KPP w Nakle nad Notecią.

¹²² KPP w Policach.

¹²³ M.in. KPP w Policach, KP w Sobótce, KPP w Ostródzie, KP w Pszowie, KMP w Łomży, Wydział ds. Przystępności Gospodarczej w Markach.

¹²⁴ W KMP w Łomży na nagraniu z kamery nasobnej utrwalono interwencję wobec starszego mężczyzny, podczas której zastosowano wobec niego kajdanki o charakterze prewencyjnym w jego miejscu zamieszkania. Z zapisu wynika, że mimo spokojnego zachowania mężczyzny, który przygotowywał się do opuszczenia mieszkania wraz z policjantami i udania się na komendę Policji, funkcjonariusze podjęli decyzję o jego skuciu oraz obaleniu na podłogę; w trakcie interwencji wskazywali, że „muszą kajdankować”.

¹²⁵ KP nr 1 w Białymstoku.

¹²⁶ KPP w Nakle nad Notecią.

¹²⁷ W toku analizy interwencji funkcjonariuszy KPP w Nakle nad Notecią ustalono, że została ona podjęta wobec osoby, wobec której nie istniała już podstawa prawna do zatrzymania, mimo że informacja o zawieszeniu nakazu doprowadzenia znajdowała się w dyspozycji dyżurnego i nie została przekazana patrolowi. W trakcie interwencji doszło również do nieprawidłowości w postaci braku identyfikacji

stwierdzono posiadanie tzw. prowadnic do kajdanek, niewymienionych w obowiązującym katalogu środków przymusu bezpośredniego¹²⁸. Odnotowano także przypadek utrzymywania osoby w kajdankach podczas badania lekarskiego¹²⁹.

94. Zgodnie z ustawą o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej¹³⁰ kajdanki mogą być stosowane m.in. w celu zapewnienia bezpieczeństwa konwoju lub doprowadzenia, a także prewencyjnie w celu zapobieżenia ucieczce bądź przejawom agresji lub autoagresji¹³¹. Niezależnie od podstawy ich użycia, zastosowanie kajdanek powinno każdorazowo wynikać z indywidualnej oceny sytuacji, pozostawać proporcjonalne do poziomu zagrożenia oraz ograniczać się do zakresu niezbędnego dla osiągnięcia celu określonego w ustawie. Dokonując wyboru środka przymusu bezpośredniego, funkcjonariusz powinien kierować się zasadą minimalizacji dolegliwości dla osoby zatrzymanej¹³².

95. Zgodnie ze standardami ONZ, funkcjonariusze organów ścigania mogą stosować siłę wyłącznie w zakresie absolutnie niezbędnym oraz w granicach koniecznych do wykonania swoich obowiązków służbowych¹³³. Funkcjonariusze w pierwszej kolejności powinni stosować środki niewymagające użycia siły lub broni palnej, a sięganie po środki przymusu powinno następować wyłącznie wtedy, gdy inne metody okażą się nieskuteczne lub nie dają realnych szans na osiągnięcie zamierzonego celu¹³⁴.

96. Zdaniem KMPT zastosowanie kajdanek nie w każdej sytuacji pozostaje adekwatne do rzeczywistego poziomu zagrożenia stwarzanego przez osobę zatrzymaną, w szczególności gdy osoba ta nie stawia oporu, nie przejawia agresji, znajduje się pod nadzorem kilku funkcjonariuszy Policji lub przebywa w środowisku o podwyższonym poziomie zabezpieczenia (np. w zamkniętym pojeździe policyjnym albo w budynku jednostki Policji wyposażonym w środki ochronne). W ocenie KMPT stosowanie kajdanek nie powinno mieć charakteru profilaktycznego wobec wszystkich

---

funkcjonariusza i wskazania podstawy prawnej czynności. Zastrzeżenia budzi także nieproporcjonalny sposób komunikacji wobec osoby trzeciej w połączeniu z demonstracją broni palnej.

¹²⁸ KPP w Ostródzie, KP w Pszowie.

¹²⁹ KMP w Łomży.

¹³⁰ Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2025 r. poz. 555, 820); dalej jako: ustawa o środkach przymusu, ustawa o ś.p.b.

¹³¹ Zob. art. 11 pkt 9, 1-11, 13 i 14, art. 13 ust. 1, art. 15 ust. 1 ustawy o ś.p.b.

¹³² Zob. art. 6 ust. 1 w zw. z art. 12 ust. 1 pkt 2 lit. a ustawy o ś.p.b.

¹³³ Zob. art. 3. Kodeksu postępowania funkcjonariuszy organów ścigania, przyjętego rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ 34/169 z dnia 17 grudnia 1979 r.

¹³⁴ Zob. § 4 Podstawowych zasad użycia siły i broni palnej przez funkcjonariuszy organów ścigania, przyjętych na VIII Kongresie ONZ w sprawie zapobiegania przestępczości i postępowania z przestępcami (Hawana, 1990).

osób zatrzymanych, lecz być ograniczone do sytuacji, w których wynika to z indywidualnej oceny ryzyka w konkretnym przypadku. W przypadkach uzasadnionego użycia kajdanki nie powinny być zaciskane nadmiernie oraz powinny być zdejmowane niezwłocznie po ustaniu przyczyn ich zastosowania. Należy zauważyć, że nadmiernie ciasne zakładanie kajdanek może powodować poważne konsekwencje medyczne (niekiedy nawet prowadzić do ciężkiego i trwałego uszkodzenia dłoni)¹³⁵. Stosowanie technik lub środków unieruchamiających wobec osoby zatrzymanej może również stanowić tortury lub inną formę złego traktowania, jeżeli są one stosowane w sposób poniżający i powodujący ból. Środki przymusu nigdy nie mogą być wykorzystywane jako forma kary¹³⁶. Wskazane jest również unikanie stosowania kajdanek zakładanych na ręce trzymane z tyłu, kajdanek zespolonych oraz używania tego środka w trakcie transportu. Osoby zatrzymane powinny być przewożone w odpowiednio zabezpieczonych pojazdach, co może ograniczać potrzebę stosowania kajdanek¹³⁷.

97. KMPT rekomenduje przypomnienie funkcjonariuszom o zasadach stosowania środka przymusu bezpośredniego, jakim są kajdanki, w szczególności o konieczności ich używania wyłącznie wtedy, gdy wynika to z indywidualnej oceny ryzyka w danym przypadku. W sytuacjach uzasadniających ich zastosowanie kajdanki nie powinny być zaciskane nadmiernie oraz powinny być zdejmowane niezwłocznie po ustaniu przesłanek ich użycia. KMPT zaleca również organizowanie systematycznych szkoleń funkcjonariuszy w tym zakresie.

98. KMPT zaleca przeprowadzenie w jednostkach Policji przeglądu stosowanych i pozostających na wyposażeniu środków przymusu bezpośredniego pod kątem ich zgodności z obowiązującym katalogiem ustawowym oraz zaprzestanie używania urządzeń niewymienionych w tym katalogu, w szczególności tzw. prowadnic do kajdanek.

99. [stosowanie kajdanek w trakcie badań lekarskich]

Za niedopuszczalne należy uznać stosowanie kajdanek podczas badań medycznych, w szczególności gdy ręce osoby badanej są skute z tyłu. Praktyka ta ma charakter poniżający, a w połączeniu z obecnością funkcjonariuszy podczas badania może zwiększać napięcie u osoby badanej oraz zniechęcać ją do przekazywania lekarzowi

---

¹³⁵ Zob. Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2020) 31, par. 17.

¹³⁶ Zob. Sprawozdanie Specjalnego Sprawozdawcy ONZ ds. tortur, Theo van Boven, Torture and other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment, UN Doc. E/CN.4/2004/56, par. 45.

¹³⁷ Zob. Raport z wizyty SPT w Polsce, CAT/OP/POL/ROSP/1, par. 68-69; Raport z wizyty SPT w Macedonii Północnej, CAT/OP/MKD/1, par. 39-40.

informacji o ewentualnym niewłaściwym traktowaniu przez funkcjonariuszy. Może również negatywnie wpływać na obiektywność badania, gdyż w takich warunkach pacjent może powstrzymać się od udzielenia pełnych i zgodnych z prawdą informacji o swoim stanie zdrowia.

100. W odniesieniu do stosowania kajdanek podczas badań i konsultacji medycznych CPT wskazał, że praktyka ta powinna zostać niezwłocznie wyeliminowana, a używanie kajdanek w trakcie badania narusza godność osoby badanej, utrudnia nawiązanie właściwej relacji lekarz–pacjent oraz stwarza ryzyko dla rzetelności przeprowadzanego badania medycznego¹³⁸.

101. KMPT zaleca zaprzestanie stosowania kajdanek podczas badań i konsultacji medycznych oraz ograniczenie ich użycia wyłącznie do sytuacji wyjątkowych, należycie uzasadnionych względami bezpieczeństwa. W każdym przypadku należy zapewnić poszanowanie tajemnicy lekarskiej oraz warunki umożliwiające przeprowadzenie badania w sposób nieskrępowany i poufny.

102. **[warunki realizacji kontroli osobistej i sprawdzenia prewencyjnego]** Wizytacje KMPT wskazują na liczne nieprawidłowości w zakresie warunków i sposobu przeprowadzania kontroli osobistych oraz sprawdzeń prewencyjnych. W wielu jednostkach stwierdzono brak wyodrębnionych pomieszczeń do wykonywania tych czynności, które wobec tego realizowano w toaletach¹³⁹, pokojach służbowych lub biurowych¹⁴⁰ oraz pomieszczeniach przechodnich¹⁴¹. Ponadto w większości wizytowanych jednostek odnotowano brak dywaników oraz jednorazowych podkładów flizelinowych w pomieszczeniach wykorzystywanych do przeprowadzania tych czynności. Odnotowano przypadki naruszeń prywatności związanych z monitoringiem pomieszczeń wykorzystywanych do kontroli¹⁴².

103. CPT podkreśla potrzebę odpowiedniego przygotowania pomieszczeń przeznaczonych do przeprowadzania kontroli osobistej osób zatrzymanych, tak aby zapewniały one właściwy poziom prywatności oraz warunki poszanowania godności

---

¹³⁸ Zob. Raport CPT z wizyty w Czechach, CPT/Inf (2019) 23, par. 70.

¹³⁹ M.in. KP nr 1 w Białymstoku, KP w Mierzynie, KRP Warszawa II, KP w Pszowie, Wydział Kryminalny KPP w Wodzisławiu Śląskim.

¹⁴⁰ M.in. KWP w Lublinie, KPP w Ostródzie, KMP w Lublinie, KP w Ząbkach, KP w Sobótce, Wydział Prewencji KPP w Wodzisławiu Śląskim.

¹⁴¹ M.in. KMP w Rzeszowie, KKP w Warszawie.

¹⁴² W KPP w Nakle nad Notecią ustalono, że pomieszczenie wykorzystywane do sprawdzeń jest objęte monitoringiem. Znajdujący się w nim parawan, ze względu na kąt widzenia kamery („rybie oko”), nie zapewniał faktycznego zasłonięcia osoby poddawanej czynności. Wizytujący ujawnili nagranie, na którym zatrzymana kobieta pozostawała całkowicie naga w obecności funkcjonariuszki, przy czym obraz był widoczny w podglądzie monitoringu dostępnym również dla innych funkcjonariuszy, w tym mężczyzn (np. dyżurnego).

oraz higieny osobistej¹⁴³. Zdaniem CPT podstawową zasadą jest to, że każde przeszukanie wymagające od osadzonego rozebrania się powinno być przeprowadzane poza zasięgiem wzroku funkcjonariuszy płci przeciwnej¹⁴⁴.

104. KMPT zaleca zapewnienie w jednostkach Policji wyodrębnionych pomieszczeń do przeprowadzania kontroli osobistych i sprawdzeń prewencyjnych gwarantujących odpowiedni poziom prywatności i poszanowanie godności osób zatrzymanych, wyposażonych w dywaniki oraz jednorazowe podkłady flizelinowe, oraz dostosowanie systemów monitoringu w sposób eliminujący ryzyko naruszenia intymności.

105. **[rutynowość kontroli]** W toku wizytacji KMPT ustalono, że w części jednostek Policji utrwaliła się praktyka stosowania kontroli osobistej, obejmujących m.in. rozbieranie, przysiady i polecenie kaszlnięcia, jako czynności rutynowych, wynikających z utrwalonych nawyków szkoleniowych, a nie z każdorazowej oceny przesłanek ich zastosowania. Zjawisku temu towarzyszy również niejednoznaczne rozróżnianie przez funkcjonariuszy kontroli osobistej i sprawdzenia prewencyjnego¹⁴⁵.

106. KMPT stoi na stanowisku, że kontrola osobista nie powinna być stosowana w sposób rutynowy wobec wszystkich osób zatrzymanych, lecz wyłącznie w sytuacjach wyjątkowych, uzasadnionych okolicznościami konkretnej sprawy i poprzedzonych indywidualną oceną ryzyka. Analogiczne podejście prezentuje CPT, który wskazuje, że choć przeszukanie osób zatrzymanych może być niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa ich samych oraz funkcjonariuszy, to środek ten, ze względu na swój wysoce ingerujący i potencjalnie poniżający charakter, nie powinien być stosowany automatycznie. Kontrola osobista powinna być podejmowana jedynie wówczas, gdy istnieją uzasadnione podstawy, by przypuszczać, że osoba zatrzymana może ukrywać przedmioty niebezpieczne lub stanowiące dowód przestępstwa, a zwykle przeszukanie nie pozwala na ich ujawnienie¹⁴⁶.

107. KMPT rekomenduje dokonanie rewizji praktyki realizacji kontroli osobistej w celu zapewnienia, że nie jest ona stosowana rutynowo, lecz wyłącznie w indywidualnych przypadkach, po uprzednim dokonaniu oceny ryzyka. KMPT rekomenduje również precyzyjne dokumentowanie przyczyn przeprowadzenia kontroli osobistej, tak aby możliwa była następcza weryfikacja zasadności decyzji o jej zastosowaniu przez uprawnione organy.

---

¹⁴³ Zob. Dwudziesty trzeci Raport Generalny, CPT/Inf (2013) 29, par. 67.

¹⁴⁴ Zob. Dziesiąty Raport Generalny CPT, CPT/Inf (2000) 13, par. 23.

¹⁴⁵ Np. KP w Mierzynie, KWP w Lublinie – Wydział Narkotykowy.

¹⁴⁶ Zob. Raporty CPT z wizyty w Danii: CPT/Inf (2019) 35, par. 106; Raporty CPT z wizyty w Czechach: CPT/Inf (2019) 23, par. 31 i CPT/Inf (2015) 18, par. 22; Raport CPT z wizyty w Kosowie, CPT/Inf (2011) 26, par. 19.

108. **[jednoetapowa kontrola osobista]** Z ustaleń delegacji KMPT wynika, że w części jednostek Policji stosowana jest praktyka jednoetapowego przeprowadzania kontroli osobistej, polegająca na jednoczesnym całkowitym rozebraniu osoby kontrolowanej. Takie postępowanie pozostaje w sprzeczności z wymogami art. 15d ust. 2 ustawy o Policji¹⁴⁷, zgodnie z którym czynności wymagające rozebrania powinny być prowadzone etapowo, tak aby osoba kontrolowana nie była w żadnym momencie całkowicie naga. KMPT odnotował, że w niektórych jednostkach praktyka jednoetapowej kontroli jest traktowana jako rozwiązanie dopuszczalne lub stosowane w praktyce służbowej¹⁴⁸.

109. CPT podkreśla, że osoby kontrolowane nie powinny być zobowiązane do zdejmowania całej odzieży naraz. Należy stosować procedurę, w której osoba może zdjąć ubranie powyżej pasa, a następnie je założyć przed zdjęciem odzieży poniżej pasa. Takie podejście pozwala zminimalizować zakłopotanie i zachować godność¹⁴⁹. W czasie kontroli osobistej powinno być obecnych dwóch funkcjonariuszy tej samej płci co kontrolowany, w celu wzajemnej asekuracji i zapewnienia bezpieczeństwa¹⁵⁰.

110. **KMPT rekomenduje przypomnienie podległym funkcjonariuszom obowiązujących przepisów dotyczących realizacji kontroli osobistej, zapewnienie, że jest ona przeprowadzana w sposób etapowy, z poszanowaniem godności osoby kontrolowanej, oraz uwzględnienie w programach szkoleniowych funkcjonariuszy tematyki realizacji kontroli osobistej i sprawdzenia prewencyjnego, zgodnie z międzynarodowymi standardami praw człowieka.**

111. **[płeć w kontroli osobistej]** W toku wizytacji KMPT ustalono, że co do zasady przestrzegana jest reguła przeprowadzania kontroli osobistej przez personel tej samej płci. Zarazem w większości wizytowanych jednostek stwierdzono brak uregulowanych procedur dotyczących postępowania wobec osób transpłciowych, co skutkuje podejmowaniem decyzji w sposób uznaniowy, najczęściej w oparciu o dane z dokumentu tożsamości¹⁵¹, rzadziej z uwzględnieniem deklarowanej tożsamości osoby zatrzymanej¹⁵². Powyższe ustalenia wskazują, że kontrola osobista, będąca czynnością głęboko ingerującą w sferę prywatności, w części jednostek realizowana jest w warunkach niewystarczająco gwarantujących poszanowanie godności osób zatrzymanych oraz przy braku jednolitych standardów proceduralnych.

¹⁴⁷ Zob. ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2025 r. poz. 636 ze zm.).

¹⁴⁸ Np. KKP w Warszawie, KMP w Gliwicach, KMP w Rzeszowie, KPP w Nakle nad Notecią.

¹⁴⁹ Zob. Trzydziesty trzeci Raport Generalny, CPT/Inf (2024), par. 112.

¹⁵⁰ Zob. Raport CPT z wizyty w Łotwie, CPT/Inf (2017) 16, par. 37.

¹⁵¹ Np. KPP w Ostródzie, KMP w Lublinie, KP w Pszowie.

¹⁵² Np. KMP w Gliwicach, KMP w Rzeszowie.

112. Standardy międzynarodowe wskazują, że czynności przeszukania powinny być wykonywane przez personel tej samej płci co osoba zatrzymana. W odniesieniu do osób transpłciowych i interpłciowych, w szczególności będących w trakcie korekty płci, sytuacja ta wymaga podwyższonej wrażliwości, gdyż istnieje ryzyko nieuwzględnienia ich tożsamości płciowej, co stanowi potencjalne źródło poniżenia. W celu ograniczenia takich zagrożeń osobom transpłciowym należy zapewnić możliwość wyboru płci funkcjonariusza dokonującego przeszukania. Jednocześnie personel pełniący służbę powinien być odpowiednio przeszkolony zarówno w zakresie prawidłowych technik przeszukań, jak i przeciwdziałania dyskryminacji¹⁵³.

113. Zgodnie ze standardami Organizacji Narodów Zjednoczonych, kontrole osobiste kobiet pozbawionych wolności powinny być przeprowadzane z poszanowaniem ich godności i prywatności, wyłącznie przez odpowiednio przeszkolony personel tej samej płci oraz zgodnie z ustalonymi procedurami. Jednocześnie standardy ONZ zalecają ograniczenie stosowania najbardziej inwazyjnych form przeszukań przez rozwijanie i stosowanie metod alternatywnych (np. prześwietleń), które pozwalają osiągnąć cele bezpieczeństwa bez narażania osób pozbawionych wolności na negatywne skutki fizyczne i psychiczne oraz naruszenie ich godności¹⁵⁴.

114. KMPT rekomenduje opracowanie wytycznych dotyczących postępowania wobec osób transpłciowych, uwzględniających m.in. kwestie realizacji kontroli osobistej i sprawdzenia prewencyjnego, w tym umożliwienie osobie zatrzymanej wyboru płci funkcjonariusza przeprowadzającego te czynności, zgodnie z międzynarodowymi standardami praw człowieka.

---

¹⁵³ Zob. Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2014) 21, par. 106; raport CPT z wizyty w Rumunii, CPT/Inf (2022) 06, par. 52; Raport CPT z wizyty w Niemczech, CPT/Inf (2022) 18, par. 30; Raport CPT z wizyty w Norwegii, CPT/Inf (2019) 1, par. 37; zob. Towards the Effective Protection of LGBTI Persons Deprived of Liberty: a Monitoring Guide. Published in December 2018 by the Association for the Prevention of Torture, s. 76. Zagadnienie to poruszane jest również w odniesieniu do osób umieszczonych w jednostkach penitencjarnych. Publikacje na ten temat wydały m.in. CPT (zob. <https://rm.coe.int/1680af7216>) oraz ODIHR (zob. <https://www.osce.org/files/f/documents/4/1/559935.pdf>, np. s. 108).

¹⁵⁴ Reguły Narodów Zjednoczonych dotyczące postępowania z kobietami pozbawionymi wolności i środków nieizolacyjnych dla przestępców płci żeńskiej (tzw. Reguły z Bangkoku), przyjęte rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ 65/229 z dnia 21 grudnia 2010 r., Reguły 19–20.

E. Przesłuchania policyjne

115. **[rejestracja audio-video]** Wizyty KMPT pokazują, że policjanci nie rejestrują obrazu i/lub dźwięku w czasie przesłuchań, co jest rutynową praktyką. Z ustaleń wizytujących wynika również, że ewentualne odstępstwa od tej praktyki mają charakter incydentalny i najczęściej uzależnione są od inicjatywy lub zgody Prokuratora bądź wniosku stron¹⁵⁵. Brak rejestracji przesłuchań idzie w parze z niedostosowaniem infrastrukturalnym jednostek Policji, w szczególności z brakiem osobnych pokoi przesłuchań oraz odpowiedniego wyposażenia technicznego.

116. W większości wizytowanych jednostek czynności procesowe prowadzone były w zwykłych pokojach służbowych policjantów, często wieloosobowych i nieobjętych monitoringiem, a funkcjonariusze sygnalizowali brak sprzętu do rejestracji, takiego jak kamery czy dyktafony¹⁵⁶. W części jednostek odnotowano formalne posiadanie urządzeń rejestrujących, które jednak wykorzystywane są sporadycznie i wyłącznie w sytuacjach szczególnych, na wniosek stron lub polecenia Prokuratora¹⁵⁷. Wyjątkiem pozostają pomieszczenia o specjalnym przeznaczeniu, wyposażone w systemy rejestracji, takie jak przyjazne pokoje przesłuchań dzieci¹⁵⁸ czy incydentalnie pokój przyjęć interesantów¹⁵⁹, przy czym w tych samych jednostkach standardowe przesłuchania prowadzone w pokojach służbowych nie były rejestrowane.

117. Kodeks postępowania karnego dopuszcza, aby przebieg czynności procesowych, w tym przesłuchań, był utrwalany za pomocą urządzeń rejestrujących obraz lub dźwięk, przy czym uczestnicy powinni zostać uprzedzeni o nagrywaniu. Z kolei utrwalenie za pomocą urządzenia rejestrującego obraz lub dźwięk ma charakter obligatoryjny w przypadku przesłuchania świadka lub biegłego, jeżeli zachodzi obawa, że przeprowadzenie tej czynności w dalszym toku postępowania nie będzie możliwe, w szczególności z uwagi na ciężką chorobę lub planowany wyjazd za granicę. W przypadku rejestracji protokół może zostać ograniczony do odnotowania najistotniejszych oświadczeń osób uczestniczących w czynności¹⁶⁰.

118. W ocenie CPT elektroniczne utrwalanie przesłuchań policyjnych (w formie zapisu dźwięku i/lub obrazu) stanowi istotną dodatkową gwarancję ochrony przed

---

¹⁵⁵ Np. KP Rzeszów-Śródmieście, KMP w Rzeszowie, KP w Sobótce, KP w Mierzynie.

¹⁵⁶ Np. KRP Warszawa I, KRP Warszawa II.

¹⁵⁷ Np. KP w Mierzynie.

¹⁵⁸ Np. KMP w Lublinie.

¹⁵⁹ Np. KMP w Białymstoku.

¹⁶⁰ Zob. art. 147 § 1–2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2026 r. poz. 490).

złym traktowaniem osób zatrzymanych. Zapewnia ono kompletny i autentyczny zapis przebiegu czynności, co ułatwia weryfikację ewentualnych zarzutów dotyczących niewłaściwego traktowania. Jednocześnie rozwiązanie to leży w interesie zarówno osób przesłuchiwanym, jak i funkcjonariuszy Policji, gdyż chroni te pierwsze przed nadużyciami, drugim zaś przed bezpodstawnymi oskarżeniami o stosowanie przemocy lub presji psychologicznej¹⁶¹. Elektroniczne utrwalanie przesłuchań i wstępnych rozpytań ogranicza możliwość późniejszego kwestionowania przez osoby podejrzane faktu złożenia oświadczeń określonej treści¹⁶². Rejestrowanie obrazu i dźwięku podczas czynności policyjnych nabiera szczególnego znaczenia w sytuacjach, gdy w czynnościach nie uczestniczy niezależna od Policji osoba trzecia (np. obrońca), gdyż w takich warunkach ryzyko wystąpienia nadużyć jest podwyższone.

119. Komitet ONZ przeciwko Torturom w swoim komentarzu ogólnym dotyczącym wdrażania art. 2 Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur¹⁶³ wskazuje na nagrywanie wszystkich przesłuchań jako skuteczną metodę zapobiegania torturom. W opinii Komitetu art. 2 Konwencji stanowi podstawę do rozwijania i rozszerzania katalogu środków niezbędnych do ich skutecznego zapobiegania¹⁶⁴.

120. Zgodnie ze standardami ONZ, niedopuszczalne jest wykorzystywanie sytuacji osoby pozbawionej wolności w celu wymuszenia przyznania się do winy, obciążenia samej siebie lub składania zeznań przeciwko innym osobom¹⁶⁵. Rejestracja przebiegu czynności pełni wówczas funkcję prewencyjną, zwiększając transparentność działań funkcjonariuszy oraz ułatwiając ewentualną weryfikację zgłaszanych zarzutów. Niezależnie od powyższego, zapewnienie obecności profesjonalnego pełnomocnika od najwcześniejszego momentu zatrzymania wywiera silny efekt odstraszający wobec potencjalnych nadużyć i stanowi jedną z kluczowych gwarancji procesowych¹⁶⁶.

---

¹⁶¹ Zob. Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (98) 13, par. 58.

¹⁶² Zob. Raport CPT z wizyty w Azerbejdżanie, CPT/Inf (2018) 37, par. 42, przypis 5; Raport CPT z wizyty na Litwie, CPT/Inf (2018) 2, par. 23.

¹⁶³ Art. 2 ust. 1 Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur stanowi, że „każde Państwo Strona podejmuje skuteczne środki ustawodawcze, administracyjne, sądowe oraz inne w celu zapobieżenia stosowaniu tortur na całym terytorium znajdującym się pod jego jurysdykcją”.

¹⁶⁴ Komitet przeciwko Torturom, Uwaga ogólna nr 2: Wdrażanie artykułu 2 przez państwa strony, 24 stycznia 2008 r., UN Doc. CAT/C/GC/2, par. 14.

¹⁶⁵ Zbiór zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie zatrzymania lub uwięzienia, przyjęty rezolucją Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r., Zasada 21.

¹⁶⁶ Zob. Raport CPT z wizyty na Łotwie, CPT/Inf (2017) 16, par. 29; Raport CPT z wizyty na Litwie, CPT/Inf (2023) 01, par. 19; Raport CPT z wizyty w Serbii, CPT/Inf (2024) 04, par. 28; Raport CPT z wizyty w Szwajcarii, CPT/Inf (2025) 01, par. 38; Raport CPT z wizyty w Bośni i Hercegowinie, CPT/Inf (2026) 04, par. 28.

121. CPT zaleca wprowadzenie w Polsce systematycznej rejestracji elektronicznej wszystkich przesłuchań policyjnych, w tym czynności wstępnych. Urządzenia rejestrujące powinny być stale sprawne, a nagrania – przechowywane przez odpowiednio długi okres oraz udostępniane uprawnionym podmiotom, w tym organom monitorującym miejsca detencji, podmiotom prowadzącym postępowania w sprawie zarzutów złego traktowania, a także osobie zatrzymanej i jej obrońcy¹⁶⁷. Ponadto Komitet zaleca wyposażenie jednostek Policji w dedykowane sale przesłuchań, wyposażone w sprzęt audio-video umożliwiający rejestrowanie czynności procesowych¹⁶⁸. W literaturze podkreśla się, że rejestracja czynności policyjnych pozwala na zachowanie oryginalnego zapisu komunikacji werbalnej, przyczynia się do zmniejszenia liczby skarg na nadużycia ze strony funkcjonariuszy oraz może stanowić wartościowe narzędzie szkoleniowe¹⁶⁹. Jednocześnie rozwiązanie to redukuje ryzyko podważania wartości dowodowej zeznań lub wyjaśnień z powodu wątpliwości co do ich dobrowolności, co może prowadzić do wyłączenia istotnych dowodów i generować znaczne koszty dla wymiaru sprawiedliwości¹⁷⁰.

122. Warto zauważyć pozytywne praktyki odnotowane w ostatnich latach przez CPT, takie jak wprowadzenie w Chorwacji obowiązku audiowizualnego rejestrowania wszystkich przesłuchań policyjnych, co Komitet ocenił jako rozwiązanie realnie przyczyniające się do poprawy traktowania osób podejrzanych oraz wzmocnienia ich gwarancji procesowych¹⁷¹. W Armenii wszyscy śledczy zostali wyposażeni w kamery oraz statywy, a przesłuchania, zarówno podejrzanych, jak i świadków, są systematycznie nagrywane, przy czym nagrania dołączane są do akt sprawy¹⁷². Z uznaniem odnotowano również w Danii zwiększone wykorzystanie rejestracji oraz funkcjonowanie nowoczesnie wyposażonych pokoi przesłuchań¹⁷³.

123. SPT również akcentuje potrzebę wprowadzenia rejestracji audio-video czynności policyjnych. Organ ten wyraża obawy, że wstępne przesłuchania, podczas których istnieje największe ryzyko niewłaściwego traktowania, odbywają się w Polsce zazwyczaj w pomieszczeniach administracyjnych funkcjonariuszy, które nie są

---

¹⁶⁷ Zob. Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2024) 10, par. 21.

¹⁶⁸ Zob. Raport CPT z wizyty w Serbii, CPT/Inf (2018) 21, par. 16; Raport CPT z wizyty w Azerbejdżanie, CPT/Inf (2018) 37, par. 42; Raport CPT z wizyty na Litwie, CPT/Inf (2018) 2, par. 23; Raport CPT z wizyty w Serbii, CPT/Inf (2016) 21, par. 30; Raport CPT z wizyty w Rosji, CPT/Inf (2013) 41, par. 28, pkt 3.

¹⁶⁹ Zob. Seminar Report Seminar on combatting torture during police custody and pre-trial detention 22-23 March 2018 in Copenhagen, Denmark.

¹⁷⁰ Zob. 2017 Symposium on Procedural Safeguards in the first hours of police custody: Outcome Report, APT, s. 22.

¹⁷¹ Zob. Raport CPT z wizyty w Chorwacji, CPT/Inf (2023) 30, par. 22.

¹⁷² Zob. Raport CPT z wizyty w Armenii, CPT/Inf (2024) 31, par. 21.

¹⁷³ Zob. Raport CPT z wizyty w Danii, CPT/Inf (2024) 38, par. 19.

wyposażone w sprzęt rejestrujący. W ocenie SPT Polska powinna wprowadzić obowiązek audiowizualnego utrwalania wywiadów prowadzonych w toku postępowań karnych jako podstawową gwarancję prewencji tortur i złego traktowania, a także jako środek ochrony funkcjonariuszy organów ścigania przed bezpodstawnymi zarzutami. Nagrania powinny być przechowywane w scentralizowanych, bezpiecznych systemach przez okres umożliwiającą ich wykorzystanie dowodowe oraz udostępniane, na żądanie, organom prowadzącym postępowanie, osobom zatrzymanym i ich pełnomocnikom¹⁷⁴.

124. KMPT rekomenduje zapewnienie wszystkim jednostkom Policji odpowiedniego, sprawnego sprzętu audio-video (w szczególności kamer, mikrofonów oraz systemów zapisu i archiwizacji danych) umożliwiającego techniczne utrwalanie czynności procesowych, w tym przesłuchań i rozpytań, wraz z wdrożeniem rozwiązań gwarantujących bezpieczne przechowywanie oraz dostępność nagrań dla uprawnionych podmiotów, a także przeprowadzenie szkoleń funkcjonariuszy z zakresu obsługi i praktycznego wykorzystania tego sprzętu w celu skutecznego wdrożenia rozwiązania do codziennej praktyki jednostek.

125. KMPT rekomenduje wdrożenie standardu rutynowego, systematycznego utrwalania w formie audio-video wszystkich przesłuchań policyjnych (w tym czynności wstępnych), niezależnie od inicjatywy stron lub polecenia Prokuratora, jako istotnej gwarancji prewencji niewłaściwego traktowania oraz narzędzia wzmacniającego rzetelność postępowania i ochronę funkcjonariuszy przed bezpodstawnymi zarzutami.

126. **[warunki przesłuchań]** Wizytacje KMPT wskazują na systemowy problem związany z warunkami prowadzenia przesłuchań oraz zapewnieniem poufności czynności procesowych. W zdecydowanej większości wizytowanych jednostek Policji brak jest wyodrębnionych pokoi przesłuchań, a czynności te realizowane są w standardowych pokojach służbowych funkcjonariuszy¹⁷⁵. Ze względu na wieloosobowy charakter pomieszczeń biurowych (często 2-, 3- lub 4-osobowych) w praktyce dochodzi do równoległego prowadzenia czynności wobec różnych osób w tym samym pomieszczeniu, niekiedy w odrębnych sprawach, co istotnie ogranicza możliwość zapewnienia swobody wypowiedzi oraz poufności¹⁷⁶. Pokoje

---

¹⁷⁴ Zob. Raport SPT z wizyty w Polsce, CAT/OP/POL/ROSP/1, par. 45 i 47.

¹⁷⁵ Wyjątek stanowi KPP w Wodzisławiu Śląskim, gdzie takie pomieszczenie istnieje, lecz jest wykorzystywane sporadycznie, podobnie jak incydentalnie używany pokój przyjęć interesantów KMP w Białymstoku.

¹⁷⁶ Np. w KRP Warszawa i KMP w Ostrołęce podejmowane są próby logistycznej koordynacji wezwań, jednak wymagają one znacznego nakładu organizacyjnego i nie eliminują problemu systemowo.

te co do zasady nie są objęte monitoringiem, a brak rejestracji dźwięku i obrazu, w połączeniu z powszechnym brakiem obecności obrońcy podczas czynności, istotnie zwiększa ryzyko wystąpienia tortur oraz innych form niewłaściwego traktowania, w tym przemocy psychicznej czy wywierania niedozwolonego nacisku w celu uzyskania określonych zeznań. Zastrzeżenia KMPT budzi również stan techniczny części pomieszczeń wykorzystywanych do prowadzenia czynności procesowych. W kilku jednostkach stwierdzono, że w trakcie przesłuchań na widoku leżą akta innych spraw oraz dokumenty zawierające dane wrażliwe innych osób¹⁷⁷, a nierzadko również zabezpieczone dowody rzeczowe, dla których brakuje miejsca w magazynach.

127. Zdaniem KMPT, opisany stan rzeczy należy ocenić jako wysoce nieprawidłowy i wymagający pilnej interwencji systemowej. Ustalenia wizytacyjne wskazują bowiem na strukturalne braki w organizacji warunków prowadzenia czynności procesowych w jednostkach Policji, które w obecnym kształcie nie gwarantują poszanowania podstawowych praw osób przesłuchiwanym ani standardów prewencji tortur. W szczególności prowadzenie przesłuchań w wieloosobowych pokojach służbowych, bez zapewnienia odpowiedniej poufności i warunków do swobodnej wypowiedzi, pozostaje w sprzeczności ze standardami zalecanymi przez CPT¹⁷⁸. Równoległe wykonywanie czynności wobec różnych osób w tym samym pomieszczeniu stwarza realne ryzyko naruszenia tajemnicy postępowania oraz może wywoływać efekt presji psychicznej na osoby przesłuchiwane.

128. Krajowy Mechanizm zaleca systematyczne tworzenie w jednostkach Policji specjalnie przystosowanych pokoi przesłuchań wyposażonych w stałe systemy rejestracji audio-video oraz zorganizowanych w sposób zapewniający odpowiednie warunki prowadzenia czynności procesowych, poszanowanie godności osób przesłuchiwanym oraz właściwy poziom transparentności działań funkcjonariuszy.

129. **[realizacja podstawowych potrzeb fizjologicznych]** Z ustaleń poczynionych w toku wizytacji wynika, że co do zasady funkcjonariusze umożliwiają osobom przesłuchiwanym skorzystanie z toalety na zgłoszoną prośbę. W zakresie zapewnienia wody i pożywienia ustalono, że osoby zatrzymane na ogół otrzymują wodę na prośbę, jednak w większości wizytowanych jednostek Policja nie dysponuje

---

¹⁷⁷ W tym kontekście należy zwrócić uwagę na ryzyko naruszenia przepisów regulujących uprawnienia Policji w zakresie gromadzenia i przetwarzania informacji, w tym danych osobowych, wynikających w szczególności z art. 20 ust. 4 i 14 ustawy o Policji.

¹⁷⁸ Zob. Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (98) 13, par. 57; Dwunasty Raport Generalny CPT, CPT/Inf (2002) 15, par. 37.

wyodrębnionym budżetem ani stałymi zasobami przeznaczonymi na ten cel (poza okresami upałów oraz etapem osadzenia w PdOZ). W praktyce woda, poczęstunek lub drobne przekąski pochodzą najczęściej z prywatnych środków funkcjonariuszy. Większość funkcjonariuszy deklaruowała, że przesłuchania prowadzone są zasadniczo w stosunkowo krótkim wymiarze czasu (najczęściej około 1–2 godzin) oraz że unika się wykonywania tych czynności w porze nocnej. Jednakże w sprawach wielowątkowych lub skomplikowanych¹⁷⁹, a także w sytuacjach związanych z koniecznością dotrzymania terminów procesowych (np. przy sporządzaniu wniosków o zastosowanie tymczasowego aresztowania), odnotowywano przesłuchania wielogodzinne, trwające nawet 4–5 godzin, oraz czynności prowadzone w późnych godzinach nocnych. Z ustaleń KMPT wynika ponadto, że osoby zatrzymane nierzadko oczekują na przeprowadzenie czynności przez wiele godzin, pozostając w tym czasie bez posiłku, który standardowo zapewniany jest dopiero po osadzeniu w Pomieszczeniach dla Osób Zatrzymanych.

130. KMPT negatywnie ocenia sytuację, w której zapewnienie wody lub drobnego poczęstunku zależy od dobrej woli i prywatnych środków funkcjonariuszy. Taki model ma charakter incydentalny i nie spełnia standardu państwa prawa, zgodnie z którym zaspokajanie podstawowych potrzeb osób pozbawionych wolności (w tym posiłki w zwykłych porach oraz nieograniczony dostęp do wody pitnej) powinno być zagwarantowane w sposób systemowy i finansowany ze środków publicznych¹⁸⁰. Zastrzeżenia budzi także praktyka wielogodzinnego oczekiwania osób zatrzymanych na czynności procesowe bez zapewnienia posiłku, zwłaszcza gdy przesłuchania się przedłużają lub prowadzone są w porze nocnej¹⁸¹.

131. W dniu 30 czerwca 2021 r. Rzecznik Praw Obywatelskich skierował do Komendanta Głównego Policji wystąpienie, w którym rekomendował opracowanie wytycznych dotyczących sposobu realizacji przesłuchań i rozpytań; wytyczne powinny precyzyjnie określić standardy takich czynności, czas ich trwania, sposób realizacji, dokumentacji i rejestrowania (w tym z wykorzystaniem sprzętu do rejestracji audio-video) oraz zabezpieczenia proceduralne dla osoby przesłuchiwanej¹⁸². Ponadto Rzecznik wystąpił do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Ministra Sprawiedliwości w sprawie wypracowania przepisów gwarantujących prawo osób

---

¹⁷⁹ M.in. KRP Warszawa II, KP w Mierzynie czy KPP w Policach.

¹⁸⁰ Zob. Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2018) 39, par. 31; Raport CPT z wizyty na Słowacji, CPT/Inf (2025) 09, par. 39; Raport CPT z wizyty w Danii, CPT/Inf (2019) 35, par. 27, Raport SPT z wizyty w Bośni i Hercegowinie, CAT/OP/BIH/ROSP/1, par 65.

¹⁸¹ Zob. Dwudziesty ósmy Raport Generalny, CPT/Inf (2019) 9, par. 80.

¹⁸² KMP.570.9.2021.RK, zob. <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/upowszechnic-zasady-mendeza-wsrod-policjantow-adam-bodnar-do-kgp>.

zatrzymanych do otrzymania posiłku i prawo do przerwy humanitarnej w długotrwałych czynnościach procesowych¹⁸³.

132. CPT zaleca tworzenie i przestrzeganie kodeksów dotyczących przesłuchiwania osób podejrzanych, który w jasny sposób regulowałby takie kwestie jak: wymagane przerwy, maksymalny czas trwania przesłuchania oraz dostarczanie jedzenia i napojów w odpowiednich odstępach czasu¹⁸⁴.

133. **KMPT rekomenduje opracowanie i wdrożenie we wszystkich jednostkach Policji procedur zawierających jasne, sformalizowane zasady gwarantujące osobom zatrzymanym regularny dostęp do odpowiedniej jakości posiłków, napojów oraz nieprzerwanych okresów odpoczynku, w tym w trakcie przesłuchań, w sposób niezależny od ich sytuacji finansowej lub uznaniowych decyzji funkcjonariuszy, a także zapewnienie skutecznego upowszechnienia tych zasad wśród personelu i osób pozbawionych wolności.**

F. Dokumentacja i rejestry

134. **[rejestry wejść i wyjść interesantów]** Przedstawiciele KMPT odnotowali znaczne zróżnicowanie praktyk w zakresie prowadzenia dokumentacji i rejestrów w jednostkach Policji. Choć w części jednostek dokumentacja prowadzona jest w sposób staranny, w wielu przypadkach ujawniono powtarzalne uchybienia, braki formalne oraz niską czytelność wpisów, co utrudnia odtworzenie przebiegu zdarzeń oraz osłabia gwarancje ochrony praw osób przebywających w jednostkach. Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dotyczą rejestrów wejść i wyjść interesantów (książek ruchu osobowego). W wielu jednostkach odnotowano praktykę niepełnego ich wypełniania, w szczególności przez pomijanie godziny wyjścia, co uniemożliwia ustalenie czasu pobytu danej osoby na terenie jednostki¹⁸⁵. Występowały również przypadki niewpisywania wszystkich osób wchodzących do jednostki lub

---

¹⁸³ Zob. wystąpienie RPO do Ministra Sprawiedliwości z dnia 27 marca 2025 r., IX.517.1073.2024, w sprawie działań legislacyjnych mających na celu wypracowanie przepisów gwarantujących osobom zatrzymanym prawo do otrzymania posiłku oraz prawo do przerwy humanitarnej w długotrwałych czynnościach procesowych. W odpowiedzi z dnia 15 lipca 2025 r. Ministerstwo Sprawiedliwości wskazało, że wraz ze Służbą Więzienną podejmie współpracę z MSWiA w celu wypracowania odpowiednich regulacji. (dostęp: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-zatrzymani-posilek-dlugotrwalosc-czynnosci-przerwa-mswia-kolejna-odpowiedz>).

¹⁸⁴ Zob. Raport CPT z wizyty w Bośni i Hercegowinie, CPT/Inf (2024) 17, par. 37; Raport CPT z wizyty w Serbii, CPT/Inf (2024) 04, par. 41; Raport CPT z wizyty w Chorwacji, CPT/Inf (2023) 30, par. 22; Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (98) 13, par. 57; Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2002) 9, par. 57.

¹⁸⁵ Np. KRP Warszawa II, KP w Ząbkach, KP Rzeszów-Śródmieście, KPP w Wołominie, Wydział PG w Markach, KP w Łapach, KMP w Rzeszowie.

nieuzupełniania podstawowych danych dotyczących wizyty¹⁸⁶. KMPT odnotował ponadto sytuacje, w których rejestry wejść i wyjść nie były prowadzone w ogóle, co tłumaczono np. obecnością monitoringu¹⁸⁷, albo prowadzono jedynie książkę przyjęć interesantów, co nie pozwala na pełną rekonstrukcję ruchu osobowego¹⁸⁸.

135. KMPT podkreśla, że prawidłowo prowadzony rejestr pobytu osób w jednostce stanowi istotne narzędzie nadzorcze oraz ważny mechanizm prewencji niewłaściwego traktowania. Na podstawie zawartych w nim danych możliwe jest ustalenie m.in. liczby osób aktualnie przebywających w jednostce, przyczyn ich obecności, miejsca ich przebywania, czasu pobytu w budynku oraz zakresu podejmowanych wobec nich czynności. Rzetelne prowadzenie rejestru zwiększa transparentność działań służbowych oraz sprzyja sprawowaniu efektywnego nadzoru i kontroli przez właściwe osoby i instytucje.

136. Zdaniem CPT, ilekroć jakakolwiek osoba zostaje doprowadzona do jednostki Policji lub stawia się w niej na wezwanie, niezależnie od celu wizyty, w tym także w przypadku tzw. rozmów nieformalnych czy czynności prowadzonych przez funkcjonariuszy operacyjnych, jej obecność powinna być niezwłocznie i prawidłowo odnotowana w odpowiednim rejestrze. Rozwiązanie to ma kluczowe znaczenie dla zapobiegania sytuacjom, w których osoby przebywają na terenie jednostki Policji z niejasnym statusem prawnym, pozostając poza systemem ewidencji i kontroli¹⁸⁹. CPT podkreśla, że wzmocnieniu podstawowych gwarancji osób przebywających w areszcie policyjnym oraz usprawnieniu pracy funkcjonariuszy służyłoby prowadzenie jednego, kompleksowego rejestru dla każdej osoby zatrzymanej, obejmującego wszystkie istotne aspekty jej pobytu i podejmowanych wobec niej czynności (m.in. moment i podstawę zatrzymania, pouczenie o prawach, informacje o obrażeniach lub stanie zdrowia, kontakt z osobą bliską, konsulem i adwokatem, zapewnienie posiłków, przesłuchania, przemieszczenia oraz zwolnienie). Komitet podkreśla ponadto potrzebę uzyskiwania podpisu zatrzymanego przy kluczowych wpisach (np. dotyczących depozytu czy pouczenia o prawach) lub odnotowania przyczyn jego braku, a także zapewnienia obrońcy dostępu do rejestru¹⁹⁰.

137. Również zdaniem SPT rzetelne prowadzenie rejestrów osób pozbawionych wolności stanowi kluczowe zabezpieczenie przed torturami oraz

---

¹⁸⁶ Np. KP w Sobótce, KKP w Warszawie.

¹⁸⁷ KPP w Policach.

¹⁸⁸ Np. KP w Mierzynie, PP w Kołbaskowie.

¹⁸⁹ Zob. Dwudziesty dziewiąty Raport Generalny, CPT/Inf (2020) 17, par. 23.

¹⁹⁰ Wyciąg z Drugiego Raportu Generalnego CPT, CPT/Inf (92) 3-part1, par. 40.

warunek kontroli legalności zatrzymania. Aby zapobiegać nadużyciom, SPT wskazuje na konieczność prowadzenia szczegółowej i niezwłocznej ewidencji danych dotyczących każdej osoby zatrzymanej. Rejestr powinien obligatoryjnie obejmować w szczególności: dokładną datę i godzinę fizycznego ujęcia, datę i godzinę przybycia do jednostki, podstawę zatrzymania oraz organ je zarządzający, tożsamość funkcjonariusza lub funkcjonariuszy dokonujących zatrzymania, a także precyzyjne informacje o miejscu osadzenia w całym okresie detencji (np. numer celi, pokój przesłuchań). Ponadto w dokumentacji powinny znaleźć się dane dotyczące daty, godziny i przyczyn transferu lub zwolnienia (a w przypadku transferu – również czasu jego trwania), jak również informacje o powiadomieniu osoby bliskiej, kontaktach z rodziną i obrońcą, zgłoszonych potrzebach medycznych i wizytach lekarskich oraz o pierwszym doprowadzeniu przed organ sądowy¹⁹¹.

138. KMPT zaleca przypomnienie funkcjonariuszom o obowiązku rzetelnego, niezwłocznego i kompletnego prowadzenia rejestrów, w tym każdorazowego odnotowywania wejść i wyjść wszystkich osób przebywających w jednostce, niezależnie od celu ich obecności. Jednocześnie KMPT rekomenduje podejmowanie systematycznych działań na rzecz digitalizacji i centralizacji ewidencji, tak aby zapewnić pełną identyfikowalność i udokumentowanie kluczowych momentów oraz czynności podejmowanych przez funkcjonariuszy lub wobec osoby zatrzymanej, zgodnie ze standardami CPT i SPT.

139. **[protokoły zatrzymania i dokumentacja procesowa]** Zgromadzony materiał wizytacyjny wskazuje na istotne i powtarzalne nieprawidłowości w zakresie sporządzania protokołów zatrzymania oraz prowadzenia dokumentacji procesowej w jednostkach Policji. Jednym z najczęściej identyfikowanych problemów są nieprawidłowości w sposobie wypełniania protokołów zatrzymania, polegające w szczególności na pozostawianiu niewypełnionych rubryk lub pomijaniu istotnych informacji dotyczących przebiegu zatrzymania oraz realizacji uprawnień procesowych osoby zatrzymanej. W dokumentacji brakowało m.in. jednoznacznych danych o zgłaszanych żądaniach zatrzymanych, podjętych działaniach funkcjonariuszy czy miejscu pobytu osoby w określonym przedziale czasu¹⁹². W licznych jednostkach stwierdzono błędy formalne i braki w dokumentach, takie jak nieuzupełnione rubryki, brak identyfikatorów funkcjonariuszy, niewystarczające uzasadnienia podstaw

---

¹⁹¹ Zob. Raport SPT z wizyty w Kazachstanie, CAT/OP/KAZ/ROSP/1, par. 58; Raport SPT z wizyty w Bośni i Hercegowinie, CAT/OP/BIH/ROSP/1, par. 33-34; Raport SPT z wizyty w Bułgarii, CAT/OP/BGR/ROSP/1, par. 60; Raporty SPT z wizyt w Ukrainie, CAT/OP/UKR/3, par. 62-63; Raport SPT z wizyty w Ukrainie, CAT/OP/UKR/1, par. 49-50.

¹⁹² Np. KPP w Nakle nad Notecią, KMP w Białymstoku, KP w Sobótce.

zatrzymania, nieczytelne podpisy bądź ich brak¹⁹³. Zastrzeżenia KMPT budzi sposób sporządzania kwitów depozytowych. W dokumentach tych występowały problemy z czytelnością wynikające z techniki wypełniania przez kalkę¹⁹⁴, a także braki formalne, w tym brak godzin wystawienia, opisów cech indywidualnych przedmiotów czy podpisów funkcjonariuszy¹⁹⁵. Wątpliwości wzbudza także sposób dokumentowania czynności z udziałem cudzoziemców. W wielu przypadkach brakowało jednoznacznego potwierdzenia udziału tłumacza lub oceny znajomości języka polskiego przez zatrzymanego, mimo podpisywania przez niego dokumentów sporządzonych w języku polskim. W dokumentacji pojawiały się również odmowy podpisu bez wyjaśnienia przyczyn, co może wskazywać na niezrozumienie treści pouczeń¹⁹⁶. W części jednostek kwity depozytowe sporządzano wyłącznie w języku polskim, co w praktyce prowadziło do odmów podpisania dokumentów przez cudzoziemców¹⁹⁷.

140. Zdaniem KMPT ujawnione nieprawidłowości mogą w praktyce utrudniać osobom zatrzymanym skuteczne dochodzenie swoich praw oraz weryfikację prawidłowości podejmowanych wobec nich czynności.

141. KMPT rekomenduje przypomnienie funkcjonariuszom o zasadach prowadzenia dokumentacji, z naciskiem na wyeliminowanie stwierdzonych uchybień w dokumentowaniu pobytu osób zatrzymanych.

142. **[nieformalne „rozpytania” przed przesłuchaniem]** KMPT odnotował niepokojącą praktykę przeprowadzania nieformalnych „rozpytań” przed formalnym przesłuchaniem i pouczeniem o prawach. Efektem takich czynności są notatki urzędowe zawierające wypowiedzi o charakterze samoobciążającym, które następnie trafiają do akt sprawy, mimo że nie stanowią formalnych wyjaśnień procesowych¹⁹⁸.

143. W ocenie KMPT szczególne wątpliwości budzi sytuacja, w której przed formalnym przesłuchaniem i pouczeniem o prawach uzyskuje się od osoby informacje dotyczące okoliczności zdarzenia, a następnie utrwała je w formie notatki urzędowej i włącza do akt postępowania. Praktyka ta może osłabiać gwarancyjny charakter procedury karnej, ponieważ wypowiedzi osoby zatrzymanej lub pozostającej w zainteresowaniu Policji są dokumentowane poza trybem przewidzianym dla przesłuchania i bez zapewnienia pełnych gwarancji procesowych, np. takich jak

---

¹⁹³ Np. KPP w Policach, KP w Sobótce, KP Rzeszów-Śródmieście.

¹⁹⁴ KMP w Łomży.

¹⁹⁵ KPP w Policach.

¹⁹⁶ Np. KMP w Gliwicach, KMP w Ostrołęce, KMP w Rzeszowie, KPP w Policach, KP Warszawa Bemowo, KP nr 1 w Białymstoku, KP w Sobótce.

¹⁹⁷ KPP w Wodzisławiu Śląskim.

¹⁹⁸ Np. KMP w Ostrołęce, KPP w Policach, KP Warszawa Bemowo, KP Rzeszów-Śródmieście.

pouczenie o przysługujących prawach, prawo do odmowy składania wyjaśnień i odpowiedzi na pytania, złożenie zastrzeżeń do protokołu.

144. Zdaniem CPT praktyka wzywania osób pozostających w zainteresowaniu organów ścigania na „nieformalne rozmowy”, prowadzone w celu „zbierania informacji” lub uzyskania „wyjaśnień”, budzi poważne zaniepokojenie. Komitet wielokrotnie wskazywał, że ryzyko złego traktowania przez funkcjonariuszy Policji jest szczególnie wysokie właśnie w sytuacjach nieoficjalnych, zwłaszcza w początkowym okresie pozbawienia wolności, przed pierwszym formalnym i protokołowanym przesłuchaniem. Tego rodzaju praktyki mogą być wykorzystywane do obchodzenia podstawowych gwarancji proceduralnych, które przysługiwałyby osobie, gdyby została ona formalnie uznana za podejrzaną, w tym prawa dostępu do adwokata, prawa do informacji o przysługujących uprawnieniach oraz prawa do odmowy składania wyjaśnień. CPT zwraca również uwagę, że wprowadzanie formalnych zabezpieczeń prawnych może w praktyce prowadzić do powstawania niepożądanych mechanizmów ich omijania, takich jak prowadzenie czynności w nieoficjalnych miejscach detencji lub bez odnotowania samego faktu pozbawienia wolności. W ocenie Komitetu działania takie mogą całkowicie uniemożliwiać osobom zatrzymanym skuteczne skorzystanie z przysługujących im praw, a ich celem bywa uzyskanie przyznania się do winy lub innych informacji istotnych dla prowadzonego postępowania z pominięciem wymaganych gwarancji procesowych¹⁹⁹.

145. Zgodnie z Regułą 66 Zasad Mendeza²⁰⁰: „«Nieformalne rozmowy», które stwarzają ryzyko obejścia oficjalnych przesłuchań lub obowiązujących gwarancji, nie powinny mieć miejsca. Po podjęciu decyzji o zatrzymaniu funkcjonariusze, poza oficjalnymi przesłuchaniami, powinni zadawać potencjalnym osobom przesłuchiwanym jedynie pytania o ograniczonym zakresie, np. dotyczące informacji osobistych lub danych biograficznych, które są niezbędne do przeprowadzenia zatrzymania i administrowania procedurami przyjmowania do aresztu”.

146. **KMPT rekomenduje wdrożenie w praktyce Reguły 66 Zasad Mendeza odnoszącej się do sposobu prowadzenia rozmów poza oficjalnymi przesłuchaniami.**

147. **[dokumentacja medyczna i dokumentowanie obrażeń]** W obszarze dokumentacji medycznej odnotowano przypadki niestaranności oraz braków

---

¹⁹⁹ Zob. Dwudziesty ósmy Raport Generalny CPT, CPT/Inf(2019)9-part, par. 65.

²⁰⁰ Zasady skutecznego prowadzenia przesłuchań i gromadzenia informacji (Principles on Effective Interviewing for Investigations and Information Gathering – Méndez Principles), zob. <https://interviewingprinciples.com>. Dokument w języku polskim dostępny jest na stronie: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-zasady-mendeza-przetlumaczenie-ms-odpowiedzi>.

w podstawowych danych. W książkach wizyt lekarskich brakowało m.in. czytelnych podpisów personelu medycznego²⁰¹, godzin badań oraz informacji o podanych lekach²⁰², a w niektórych jednostkach dokumentacja tego rodzaju nie była prowadzona w ogóle²⁰³.

148. KMPT rekomenduje zapewnienie, aby książki wizyt lekarskich prowadzone w jednostkach Policji były wypełniane przez personel medyczny w sposób kompletny i rzetelny.

149. Ewentualne obrażenia zaobserwowane u osób zatrzymanych dokumentowane są w formie notatek służbowych; prowadzona w tym zakresie dokumentacja nie zawiera zdjęć obrażeń ani specjalnych formularzy przeznaczonych do graficznego oznaczania lokalizacji urazów (tzw. map ciała). Ponadto nie prowadzi się rejestru urazów.

150. CPT rekomenduje dokumentowanie obrażeń w wyżej opisany sposób. W związku z tym Komitet postuluje prowadzenie we wszystkich miejscach detencji specjalnych rejestrów, obejmujących systematyczną ewidencję wszystkich stwierdzonych obrażeń²⁰⁴.

151. CPT uważa, że właściwe dokumentowanie i rejestrowanie przez funkcjonariuszy odpowiedzialnych za osoby zatrzymane obrażeń stwierdzonych u tych osób w chwili przybycia do jednostki Policji stanowi istotne zabezpieczenie przed złym traktowaniem. Personel przyjmujący osoby zatrzymane powinien być uwrażliwiony na potrzebę systematycznego odnotowywania obrażeń zaobserwowanych u nowo przybyłych osób zatrzymanych oraz kierowania tych osób do personelu medycznego w celu przeprowadzenia badania lekarskiego²⁰⁵.

152. KMPT zaleca przypomnienie funkcjonariuszom o obowiązku rzetelnego, wyczerpującego i precyzyjnego dokumentowania obrażeń ciała oraz wszelkich spostrzeżeń wskazujących, że stan osoby zatrzymanej odbiega od normy, w szczególności w zakresie jej zdrowia. Jednocześnie KMPT rekomenduje wprowadzenie do praktyki służbowej stosowania specjalnych formularzy do graficznego oznaczania urazów (tzw. map ciała) oraz wykonywania, za zgodą osoby zatrzymanej, dokumentacji fotograficznej obrażeń, jako standardu wzmacniającego przejrzystość i wiarygodność

---

²⁰¹ KRP Warszawa I.

²⁰² KPP w Policach.

²⁰³ KP w Sobótce.

²⁰⁴ Zob. Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2024) 10, par. 17; Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2020) 31, par. 24; Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2018) 39, par. 27; Raport CPT z wizyty w Polsce, CPT/Inf (2014) 21, par. 78.

²⁰⁵ Zob. Raport CPT z wizyty w Wielkiej Brytanii, CPT/Inf (2019) 29, par. 24.

dokumentacji, a także wprowadzenie wyodrębnionych rejestrów urazów, zapewniających systematyczną i kompletną ewidencję stwierdzonych obrażeń.

153. **[ewidencja środków przymusu bezpośredniego]** Ustalenia poczynione w toku wizytacji wskazują na wyraźną niespójność systemową w zakresie ewidencjonowania środków przymusu bezpośredniego. W wizytowanych jednostkach nie funkcjonują scentralizowane rejestry dotyczące użycia podstawowych środków przymusu, takich jak siła fizyczna czy kajdanki, podczas gdy w odniesieniu do paralizatorów elektrycznych prowadzone są odrębne ewidencje. Zarazem sposób ich prowadzenia w wielu jednostkach budzi istotne zastrzeżenia. W odniesieniu do środków przymusu ustalono, że ich użycie dokumentowane jest w sposób rozproszony, głównie w indywidualnych notatnikach służbowych lub notatkach urzędowych, co znacznie utrudnia sprawowanie bieżącego nadzoru oraz analizę skali stosowania tych środków. Część funkcjonariuszy deklarowała przy tym sporządzanie dokumentacji wyłącznie w przypadkach wystąpienia obrażeń u osoby zatrzymanej²⁰⁶.

154. **KMPT zwraca się do Komendanta Głównego Policji o udzielenie informacji, czy Komenda Główna Policji gromadzi zbiorcze dane statystyczne dotyczące użycia lub wykorzystania wszystkich środków przymusu bezpośredniego przez funkcjonariuszy (nawet gdy nie doszło do wystąpienia obrażeń), a jeśli tak, to KMPT prosi o przesłanie danych statystycznych obejmujących lata 2020–2026, z podziałem na poszczególne środki.**

155. W przypadku paralizatorów (taserów) formalne rejestry co do zasady są prowadzone, jednak wizytujący ujawnili liczne uchybienia o charakterze ewidencyjnym i merytorycznym. Stwierdzono m.in. braki w prowadzeniu wymaganych ksiąg, nieodnotowywanie usterek, a także nieprawidłowości w dokumentowaniu obowiązkowych testów urządzeń²⁰⁷. W pojedynczych przypadkach urządzenia były pobierane przez funkcjonariuszy niefigurujących na listach osób uprawnionych²⁰⁸. Odnotowano także luki w zakresie wpisów dotyczących dat i godzin zdania sprzętu oraz przeprowadzania testów iskry²⁰⁹.

156. Przepisy wytycznych Komendanta Głównego Policji nakładają na jednostki organizacyjne Policji obowiązek prowadzenia zarejestrowanych ewidencji dotyczących paralizatorów elektrycznych, obejmujących w szczególności pobranie i zdanie urządzenia, ewidencję uwag i usterek, ewidencję użycia, rejestry zgrywania oraz kopiowania materiału audio-video z SAP, a także ewidencję procedury testu iskry.

---

²⁰⁶ Np. Komisariat nr 1 w Białymstoku, KP w Łapach.

²⁰⁷ Np. KKP w Warszawie.

²⁰⁸ Np. KPP w Policach.

²⁰⁹ KMP w Łomży, KMP w Gliwicach.

Za prawidłowość i kompletność prowadzenia tych ewidencji odpowiada kierownik jednostki organizacyjnej Policji²¹⁰. Zgodnie z wytycznymi pobranie i zdanie paralizatora wymaga każdorazowego potwierdzenia w odpowiedniej ewidencji. Użytkownik jest zobowiązany do pobrania sprawnego urządzenia wraz z kartridżem i jednostką zasilającą oraz do przeprowadzenia procedury testu iskry, której wykonanie podlega udokumentowaniu w przewidzianych rejestrach. Przepisy określają również szczegółowe zasady dokumentowania kolejnych testów, czynności serwisowych i szkoleniowych. W przypadku stwierdzenia awarii użytkownik ma obowiązek niezwłocznego zgłoszenia jej osobie odpowiedzialnej za gospodarkę sprzętem, która odnotowuje zdarzenie w ewidencji, podejmuje działania zapobiegające ponownemu wydaniu uszkodzonego urządzenia i inicjuje procedurę jego naprawy²¹¹.

157. KMPT rekomenduje przypomnienie funkcjonariuszom o obowiązku rzetelnego, kompletnego i bieżącego prowadzenia wszystkich wymaganych ewidencji dotyczących paralizatorów, a także wzmocnienie nadzoru nad prawidłowością wpisów, w celu zapewnienia pełnej identyfikowalności użycia taserów i skutecznej prewencji niewłaściwego traktowania.

G. Szkolenia

158. Na podstawie zgromadzonych informacji KMPT stwierdza istotne luki w systemie szkolenia zawodowego funkcjonariuszy Policji, w szczególności w zakresie szkoleń specjalistycznych oraz kompetencji miękkich. Z ustaleń zespołów wizytujących wynika, że wiedza zdobywana przez funkcjonariuszy w trakcie kursu podstawowego w wielu przypadkach nie jest systematycznie uzupełniana o dalsze szkolenia merytoryczne, a w praktyce znaczną rolę w przygotowaniu do wykonywania obowiązków służbowych odgrywa nieformalny model uczenia się od bardziej doświadczonych funkcjonariuszy. W toku rozmów przeprowadzonych z policjantami ujawniono również niewielką znajomość współczesnych standardów prowadzenia przesłuchań, w tym standardów służących zapobieganiu wymuszaniu zeznań. Funkcjonariusze przyznawali, że nie znają międzynarodowych wytycznych dotyczących prowadzenia przesłuchań, takich jak Zasady Mendezą, Protokół stambulski czy modele przesłuchań PEACE lub KREATIV. Z relacji policjantów wynikało, że w praktyce przesłuchania prowadzone są często w sposób intuicyjny, oparty na schemacie

---

²¹⁰ Zob. § 4 wytycznych nr 4 Komendanta Głównego Policji z dnia 18 lipca 2018 r. w sprawie wybranych procedur i sposobu nadzoru nad postępowaniem z przedmiotami przeznaczonymi do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej (Dz. Urz. KGP poz. 82, ze zm.).

²¹¹ Zob. tamże, § 8.

swobodnej wypowiedzi osoby przesłuchiwanej przeplatanej pytaniami zadawanymi przez funkcjonariusza. Wskazywano również, że funkcjonariusze uczą się sposobu prowadzenia czynności procesowych przede wszystkim przez obserwację pracy bardziej doświadczonych kolegów. Pojedyncze osoby uczestniczyły w specjalistycznych szkoleniach dotyczących technik przesłuchań organizowanych przez szkoły Policji (np. w Pile lub w Szczytnie).

159. **[praca z osobami należącymi do grup szczególnie wrażliwych]**

Podczas wizytacji zwracano również uwagę na niedostateczny poziom przygotowania funkcjonariuszy do pracy z osobami należącymi do grup szczególnie wrażliwych. Policjanci wskazywali na brak szkoleń dotyczących postępowania z osobami w spektrum autyzmu, osobami z niepełnosprawnością intelektualną lub z zaburzeniami psychicznymi, w tym w zakresie stosowania technik deeskalacji. Jedynie w nielicznych jednostkach prowadzone były zajęcia dotyczące reagowania na zachowania niestandardowe lub pracy z osobami wymagającymi szczególnego podejścia²¹². Podobne braki dotyczą zagadnień związanych z równością i niedyskryminacją. W większości wizytowanych jednostek funkcjonariusze wskazywali, że nie uczestniczyli w szkoleniach dotyczących postępowania z osobami LGBT+, w tym w zakresie przeprowadzania kontroli osobistej osób transpłciowych. Nawet w jednostkach, w których takie szkolenia się odbyły, funkcjonariusze podkreślali, że nadal odczuwają niepewność co do właściwego sposobu postępowania i w praktyce opierają się na własnej ocenie sytuacji²¹³. Zespoły wizytujące odnotowały także brak systemowych szkoleń językowych, mimo że w wielu regionach funkcjonariusze mają kontakt z cudzoziemcami.

160. **[dostępność szkoleń]** Z relacji policjantów wynika również, że dostępność szkoleń specjalistycznych jest ograniczona, a część działań szkoleniowych ma charakter formalny. Funkcjonariusze wskazywali, że część szkoleń odbywa się w formie e-learningu lub polega na zapoznaniu się z materiałem szkoleniowym i potwierdzeniu tego podpisem. Policjanci podkreślali przy tym potrzebę większej liczby szkoleń praktycznych, w szczególności warsztatów umożliwiających ćwiczenie konkretnych umiejętności. Wskazywano również na ograniczoną liczbę miejsc na kursach specjalistycznych w szkołach Policji, co powoduje, że wielu funkcjonariuszy przez długi czas nie ma możliwości uczestnictwa w szkoleniach odpowiadających specyfice ich pracy. Dodatkowo w jednostkach borykających się z dużą liczbą wakatów delegowanie policjantów

---

²¹² Np. KP w Sobótce, KMP w Gliwicach.

²¹³ Np. KMP w Gliwicach.

na kursy szkoleniowe bywa utrudnione, ponieważ ich czasowa nieobecność w służbie powoduje konieczność przejęcia obowiązków przez pozostałych funkcjonariuszy. W praktyce prowadzi to do sytuacji, w których udział w szkoleniach nie jest traktowany jako priorytet organizacyjny.

161. [zakres merytoryczny w systemie szkolenia zawodowego]

W niektórych jednostkach ujawniono braki w zakresie przygotowania merytorycznego funkcjonariuszy prowadzących postępowania przygotowawcze. Zdarzały się sytuacje, w których policjanci z wieloletnim doświadczeniem w wydziałach dochodzeniowo-śledczych nie ukończyli specjalistycznego kursu dochodzeniowo-śledczego i opierali się głównie na wiedzy zdobytej podczas kursu podstawowego oraz na doświadczeniu zawodowym. Funkcjonariusze zajmujący się przestępczością gospodarczą zwracali natomiast uwagę na brak szkoleń z zakresu księgowości lub prawa podatkowego, które są istotne w prowadzeniu tego typu spraw. Wizytacje wskazują, że szkolenia organizowane w jednostkach Policji koncentrują się przede wszystkim na standardowych zagadnieniach związanych z wykonywaniem służby, w szczególności na stosowaniu środków przymusu bezpośredniego, użyciu broni palnej, obsłudze paralizatorów, przeprowadzaniu konwojów, udzielaniu kwalifikowanej pierwszej pomocy czy realizacji procedury „Niebieskiej Karty”. Pozytywnym zjawiskiem jest jednak fakt, że w niektórych jednostkach wprowadzono do cyklu szkoleniowego również zajęcia dotyczące ochrony praw człowieka, równego traktowania oraz zapobiegania stosowaniu tortur²¹⁴.

162. W ocenie KMPT odpowiedni poziom przygotowania i wyszkolenia funkcjonariuszy Policji stanowi jedną z najważniejszych gwarancji ochrony osób pozbawionych wolności przed torturami oraz innymi formami niehumanitarnego lub poniżającego traktowania²¹⁵. Szkolenia personelu nie powinny być traktowane wyłącznie jako formalny obowiązek administracyjny lub element podnoszenia kwalifikacji zawodowych, lecz jako kluczowy instrument prewencji nadużyć oraz budowania profesjonalnych standardów wykonywania czynności służbowych. Właściwie przygotowany funkcjonariusz, dysponujący wiedzą z zakresu praw człowieka, procedur postępowania z osobami zatrzymanymi oraz zasad dokumentowania obrażeń, jest w stanie prawidłowo wykonywać swoje obowiązki bez uciekania się do przemocy, a także reagować na sygnały mogące świadczyć o niewłaściwym traktowaniu osób pozbawionych wolności²¹⁶.

---

²¹⁴ Np. KMP w Gliwicach, KRP Warszawa I, KPP w Wodzisławiu Śląskim, KPP w Wołominie.

²¹⁵ Zob. Drugi Raport Generalny CPT, CPT/Inf (92) 3, par. 59.

²¹⁶ Zob. Dwudziesty ósmy Raport Generalny, CPT/Inf (2019) 9, par. 71.

163. CPT podkreśla, że systematyczne szkolenia są kluczowe dla trwałej poprawy praktyki funkcjonowania służb mundurowych oraz kształtowania kultury organizacyjnej, w której przemoc wobec osób zatrzymanych jest postrzegana jako przejaw braku profesjonalizmu. CPT rekomenduje w szczególności rozwijanie umiejętności komunikacji z osobami zatrzymanymi oraz technik deeskalacji napięć, które pozwalają zapobiegać sytuacjom prowadzącym do użycia siły fizycznej²¹⁷.

164. **KMPT rekomenduje uwzględnienie w planach szkoleniowych obowiązkowych modułów dotyczących komunikacji interpersonalnej, technik deeskalacji oraz radzenia sobie ze stresem i przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.**

165. **[nowoczesne techniki dochodzeniowe]** CPT podkreśla również znaczenie szkoleń funkcjonariuszy Policji w zakresie nowoczesnych metod prowadzenia przesłuchań, które nie opierają się na wywieraniu presji ani wymuszaniu zeznań. W ocenie CPT przesłuchiwanie osób podejrzanych stanowi czynność wymagającą specjalistycznych kompetencji, a jej prawidłowe wykonywanie powinno być poprzedzone odpowiednim przygotowaniem szkoleniowym²¹⁸. Celem takich szkoleń jest wyposażenie funkcjonariuszy w umiejętności prowadzenia rozmów w sposób uporządkowany, analityczny i otwarty na różne scenariusze zdarzeń, co ogranicza ryzyko uzyskania fałszywych zeznań oraz błędów wynikających z presji wywieranej na przesłuchiwanego²¹⁹.

166. CPT wskazuje przy tym na dobre praktyki stosowane w niektórych państwach europejskich, oparte na modelach tzw. wywiadu śledczego, takich jak brytyjski model PEACE czy norweski model KREATIV. Podejścia te zakładają odejście od technik konfrontacyjnych na rzecz metod opartych na budowaniu relacji z rozmówcą, aktywnym słuchaniu oraz zadawaniu pytań otwartych, co sprzyja uzyskiwaniu rzetelnych informacji przy jednoczesnym poszanowaniu praw osób przesłuchiowanych²²⁰. W celu złagodzenia ryzyka złego traktowania CPT kładzie nacisk na szkolenia dla śledczych²²¹, bezpośrednio odwołując się do Zasad Mendeza, które określają standardy prowadzenia skutecznych rozmów bez użycia przymusu, jak również do „Przewodnika dotyczącego metod prowadzenia wywiadu śledczego”

---

²¹⁷ Zob. Drugi Raport Generalny CPT, CPT/Inf (92) 3, par. 60; Raport CPT z wizyty w Hiszpanii, CPT/Inf (2025) 24, par. 51.

²¹⁸ Zob. Dwunasty Raport Generalny CPT, CPT/Inf (2002) 15, par. 34.

²¹⁹ Zob. Raport CPT z Bośni i Hercegowiny, CPT/Inf (2026) 04, par. 21; Raport CPT z wizyty w Serbii, CPT/Inf (2024) 04, par. 28.

²²⁰ Zob. Dwudziesty ósmy Raport Generalny, CPT/Inf (2019) 9, par. 78-79.

²²¹ Zob. Raport CPT z wizyty na Cyprze, CPT/Inf (2025) 39, par. 100; Raport CPT z wizyt w Gruzji, CPT/Inf (2026) 06, par. 27; Raport CPT z wizyty na Węgrzech, CPT/Inf (2024) 36, par. 37.

(Guide to Investigative Interviewing²²²), czyli opracowanego przez Radę Europy przewodnika przedstawiającego standardy i dobre praktyki prowadzenia wywiadów śledczych opartych na poszanowaniu praw człowieka, aktywnym słuchaniu oraz metodach pozyskiwania informacji niewymuszających przemocy. Warto również wskazać na „Podręcznik ONZ dotyczący przesłuchań śledczych w postępowaniu karnym” (Manual on Investigative Interviewing for Criminal Investigation²²³).

167. KMPT rekomenduje zapewnienie funkcjonariuszom Policji systematycznych oraz szeroko dostępnych szkoleń dotyczących nowoczesnych metod prowadzenia przesłuchań, niewymagających stosowania przemocy, w tym w szczególności opartych na modelach wywiadu śledczego (m.in. PEACE, KREATIV), Zasadach Mendeza oraz standardach przedstawionych w „Przewodniku dotyczącym prowadzenia wywiadu śledczego” czy „Podręczniku ONZ dotyczący przesłuchań śledczych w postępowaniu karnym”, przy jednoczesnym uwzględnieniu praktycznych form kształcenia, takich jak warsztaty i analiza studiów przypadków.

168. **[potrzeby osób z grup wrażliwych]** CPT zwraca uwagę na konieczność uwzględniania w praktyce policyjnej szczególnych potrzeb osób należących do tzw. grup wrażliwych. W ocenie Komitetu odpowiednie przygotowanie funkcjonariuszy powinno obejmować także szkolenia rozwijające umiejętności prowadzenia czynności operacyjnych i przesłuchań z uwzględnieniem indywidualnej sytuacji osoby zatrzymanej²²⁴. W szczególności szkolenia te powinny przygotowywać funkcjonariuszy do właściwego reagowania na okoliczności związane z wiekiem, płcią, stanem zdrowia, niepełnosprawnością lub innymi czynnikami, które mogą powodować zwiększoną podatność danej osoby na stres lub presję związaną z prowadzonym postępowaniem²²⁵. Takie podejście sprzyja prowadzeniu czynności w sposób respektujący godność i prawa człowieka oraz ogranicza ryzyko wystąpienia niewłaściwego traktowania.

169. KMPT rekomenduje wprowadzenie systemowych szkoleń przygotowujących funkcjonariuszy Policji do pracy z osobami należącymi do grup szczególnie wrażliwych, w tym osobami z niepełnosprawnościami, osobami z zaburzeniami psychicznymi, osobami neuroróżnorodnymi,

---

²²² Zob. <https://rm.coe.int/guide-to-investigative-interviewing/16808ea8f9>.

²²³ Zob. https://www.unodc.org/res/justice-and-prison-reform/Investigativeinter/Manual_on_Investigative_Interviewing_COUNTERSIGNED.pdf.

²²⁴ Zob. Raport CPT z wizyty w Czechach, CPT/Inf (2025) 11 par. 17; Raport CPT z wizyty w Hiszpanii, CPT/Inf (2020) 5, par. 14; Raport CPT z wizyty w Irlandii, CPT/Inf (2020) 37, par. 14; Raport CPT z wizyty w Łotwie, CPT/Inf (2017) 16, par. 16.

²²⁵ Zob. Dwudziesty ósmy Raport Generalny, CPT/Inf (2019) 9, par. 71.

cudzoziemcami oraz osobami LGBT+, z uwzględnieniem ich szczególnych potrzeb w toku podejmowanych czynności służbowych.

170. **[Protokół stambulski]** Istotnym elementem szkolenia funkcjonariuszy w zakresie zapobiegania torturom jest również upowszechnianie wiedzy na temat Protokołu stambulskiego²²⁶. Dokument ten, opracowany pod auspicjami ONZ, stanowi ważne narzędzie edukacyjne wykorzystywane w procesie kształcenia przedstawicieli organów ścigania, gdyż zawiera szczegółowe wskazówki dotyczące rozpoznawania, badania i dokumentowania przypadków przemocy, a także prowadzenia rozmów z osobami, które mogły doświadczyć tortur lub innych form złego traktowania.

171. SPT zaleca, aby szkolenia z zastosowania Protokołu stambulskiego obowiązkowo obejmowały organy ścigania i wymiar sprawiedliwości, w szczególności: sędziów, prokuratorów, prawników, a także policję i personel więzienny (w tym jednostki dokumentujące urazy), aby potrafili oni właściwie reagować na sygnały o torturach²²⁷. Znajomość zasad wynikających z Protokołu stambulskiego sprzyja zwiększeniu świadomości funkcjonariuszy na temat konsekwencji fizycznych i psychicznych stosowania przemocy oraz wzmacnia standardy profesjonalnego i zgodnego z prawami człowieka wykonywania czynności służbowych.

172. **KMPT rekomenduje uwzględnienie w systemie doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy Policji szkoleń z zakresu zapobiegania torturom i złemu traktowaniu, w tym standardów międzynarodowych oraz zasad wynikających z Protokołu stambulskiego.**

V. Zalecenia

Na podstawie art. 19 OPCAT Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur zaleca Komendantowi Głównemu Policji:

1. Przypomnienie funkcjonariuszom o zasadach stosowania środka przymusu bezpośredniego, jakim są kajdanki, w szczególności o konieczności ich używania wyłącznie w sytuacjach, w których wynika to z indywidualnej oceny ryzyka w danym przypadku. W sytuacjach uzasadniających ich zastosowanie kajdanki nie powinny być zaciskane nadmiernie oraz powinny być zdejmowane

---

²²⁶ Zob. Podręcznik skutecznego dochodzenia i dokumentowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania (wydanie z 2022 r.). Polska wersja językowa dostępna na stronie: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-protokol-stambulski-nowa-wersja-tlumaczenie-ms-odpowiedz-kolejna>.

²²⁷ Zob. Raport SPT z wizyty w Chorwacji, CAT/OP/HRV/ROSP/1, par. 44; Raport SPT z wizyty w Portugalii, CAT/OP/PRT/1, par. 34; Raport SPT z wizyty w Hiszpanii, CAT/OP/ESP/1, par. 46; Raport SPT z wizyty w Rumunii, CAT/OP/ROU/1, par. 54; Raport SPT z wizyty w Kazachstanie, CAT/OP/KAZ/ROSP/1, par. 54.

- niezwłocznie po ustaniu przesłanek ich użycia. KMPT zaleca również organizowanie systematycznych szkoleń funkcjonariuszy w tym zakresie.
2. Przeprowadzenie w jednostkach Policji przeglądu stosowanych i pozostających na wyposażeniu środków przymusu bezpośredniego pod kątem ich zgodności z obowiązującym katalogiem ustawowym oraz zaprzestanie używania urządzeń niewymienionych w tym katalogu, w szczególności tzw. prowadnic do kajdanek.
  3. Zaprzestanie stosowania kajdanek podczas badań i konsultacji medycznych oraz ograniczenie ich użycia wyłącznie do sytuacji wyjątkowych, należycie uzasadnionych względami bezpieczeństwa. W każdym przypadku należy zapewnić poszanowanie tajemnicy lekarskiej oraz warunki umożliwiające przeprowadzenie badania w sposób nieskrępowany i poufny.
  4. Zapewnienie w jednostkach Policji wyodrębnionych pomieszczeń do przeprowadzania kontroli osobistych i sprawdzeń prewencyjnych, gwarantujących odpowiedni poziom prywatności i poszanowanie godności osób zatrzymanych, wyposażonych w dywaniki oraz jednorazowe podkłady flizelinowe, oraz dostosowanie systemów monitoringu w sposób eliminujący ryzyko naruszenia intymności.
  5. Dokonanie rewizji praktyki realizacji kontroli osobistej w celu zapewnienia, że nie jest ona stosowana rutynowo, lecz wyłącznie w indywidualnych przypadkach, po uprzednim dokonaniu oceny ryzyka. KMPT rekomenduje również precyzyjne dokumentowanie przyczyn przeprowadzenia kontroli osobistej, tak aby możliwa była następcza weryfikacja zasadności decyzji o jej zastosowaniu.
  6. Przypomnienie podległym funkcjonariuszom aktualnie obowiązujących przepisów dotyczących realizacji kontroli osobistej, zapewnienie, że jest ona przeprowadzana w sposób etapowy, z poszanowaniem godności osoby kontrolowanej, oraz uwzględnienie w programach szkoleniowych funkcjonariuszy tematyki realizacji kontroli osobistej i sprawdzenia prewencyjnego, zgodnie z międzynarodowymi standardami praw człowieka.
  7. Opracowanie wytycznych dotyczących postępowania wobec osób transpłciowych; wytyczne powinny uwzględniać m.in. kwestię realizacji kontroli osobistej i sprawdzenia prewencyjnego, w tym umożliwienie osobie zatrzymanej wyboru płci funkcjonariusza przeprowadzającego te czynności, zgodnie z międzynarodowymi standardami praw człowieka.
  8. Przypomnienie funkcjonariuszom o obowiązku rzetelnego, kompletnego i bieżącego prowadzenia wszystkich wymaganych ewidencji dotyczących paralizatorów, a także wzmocnienie nadzoru nad prawidłowością wpisów,

- w celu zapewnienia pełnej identyfikowalności użycia taserów i skutecznej prewencji niewłaściwego traktowania.
9. Podjęcie działań systemowych zmierzających do zapewnienia powszechnego, niezwłocznego i rzeczywiście niezależnego dostępu osób zatrzymanych do badań lekarskich. W szczególności Krajowy Mechanizm postuluje wprowadzenie zasady obligatoryjnego badania wszystkich osób po zatrzymaniu, przeprowadzanego nieodpłatnie przez personel medyczny.
  10. Wprowadzenie i konsekwentne stosowanie zasady przeprowadzania badań lekarskich osób zatrzymanych poza zasięgiem wzroku i słuchu funkcjonariuszy Policji, z wyjątkiem sytuacji, gdy personel medyczny w konkretnym przypadku wyraźnie zażąda asysty ze względów bezpieczeństwa. Krajowy Mechanizm zaleca również niezwłoczne zaprzestanie praktyki przeprowadzania badań w kajdankach oraz wypracowanie alternatywnych, proporcjonalnych metod zapewnienia bezpieczeństwa personelu medycznego i funkcjonariuszy.
  11. Zapewnienie, aby książki wizyt lekarskich prowadzone w jednostkach Policji były wypełniane przez personel medyczny w sposób kompletny i rzetelny.
  12. Przypomnienie funkcjonariuszom o obowiązku rzetelnego, wyczerpującego i precyzyjnego dokumentowania obrażeń ciała oraz wszelkich spostrzeżeń wskazujących, że stan osoby zatrzymanej odbiega od normy, w szczególności w zakresie jej zdrowia. Jednocześnie KMPT rekomenduje wprowadzenie do praktyki służbowej stosowania specjalnych formularzy do graficznego oznaczania urazów, tzw. map ciała, oraz wykonywania, za zgodą osoby zatrzymanej, dokumentacji fotograficznej obrażeń, a także wprowadzenie wyodrębnionych rejestrów urazów.
  13. Zapewnienie wszystkim jednostkom Policji odpowiedniego, sprawnego sprzętu audio-video, w szczególności kamer, mikrofonów oraz systemów zapisu i archiwizacji danych, umożliwiającego techniczne utrwalanie czynności procesowych, w tym przesłuchań i rozpytań, wraz z wdrożeniem rozwiązań gwarantujących bezpieczne przechowywanie oraz dostępność nagrań dla uprawnionych podmiotów, a także przeprowadzenie szkoleń funkcjonariuszy z zakresu obsługi i praktycznego wykorzystania tego sprzętu.
  14. Wdrożenie standardu rutynowego, systematycznego utrwalania w formie audio-video wszystkich przesłuchań policyjnych, w tym czynności wstępnych, niezależnie od inicjatywy stron lub polecenia Prokuratora, jako istotnej gwarancji prewencji niewłaściwego traktowania oraz narzędzia wzmacniającego rzetelność postępowania i ochronę funkcjonariuszy przed bezpodstawnymi zarzutami.

15. Systematyczne tworzenie w jednostkach Policji specjalnie przystosowanych pokoi przesłuchań wyposażonych w stałe systemy rejestracji audio-video oraz zorganizowanych w sposób zapewniający odpowiednie warunki prowadzenia czynności procesowych, poszanowanie godności osób przesłuchiowanych oraz właściwy poziom transparentności działań funkcjonariuszy.
16. Wdrożenie w praktyce Reguły 66 Zasad Mendeza, odnoszącej się do sposobu prowadzenia rozmów poza oficjalnymi przesłuchaniami.
17. Zapewnienie funkcjonariuszom Policji systematycznych oraz szeroko dostępnych szkoleń dotyczących nowoczesnych metod prowadzenia przesłuchań, niewymuszających stosowania przemocy, w tym w szczególności opartych na modelach wywiadu śledczego, m.in. PEACE i KREATIV, Zasadach Mendeza oraz standardach przedstawionych w „Przewodniku dotyczącym prowadzenia wywiadu śledczego” czy „Podręczniku ONZ dotyczącym przesłuchań śledczych w postępowaniu karnym”, przy jednoczesnym uwzględnieniu praktycznych form kształcenia, takich jak warsztaty i analiza studiów przypadków.
18. Zapewnienie rzetelnego, pisemnego dokumentowania realizacji prawa osoby zatrzymanej do powiadomienia osoby bliskiej lub innej wskazanej osoby, ze wskazaniem dokładnego czasu wykonania tej czynności, danych osoby powiadomionej oraz informacji o skuteczności kontaktu. KMPT rekomenduje również precyzyjne odnotowywanie w dokumentacji rezygnacji osoby zatrzymanej z przysługującego jej prawa.
19. Dokonanie aktualizacji, w porozumieniu z Okręgowymi Radami Adwokackimi oraz Okręgowymi Izbami Radców Prawnych, wykazów adwokatów i radców prawnych dostępnych w jednostkach Policji. Wykazy te powinny zawierać numery telefonów adwokatów i radców prawnych oraz obejmować wyłącznie osoby deklarujące świadczenie pomocy prawnej w sprawach karnych. Powinny także wskazywać, którzy adwokaci lub radcowie prawni świadczą pomoc prawną z urzędu, a którzy wyłącznie odpłatnie.
20. Umożliwienie osobom zatrzymanym kontaktu z obrońcą w warunkach gwarantujących pełną poufność, zarówno w przypadku rozmowy telefonicznej, jak i bezpośredniego spotkania, przez wyeliminowanie ingerencji funkcjonariuszy w przebieg komunikacji między zatrzymanym a obrońcą, z wyjątkiem przypadków wyraźnie przewidzianych w przepisach prawa.
21. Wyodrębnienie w każdej jednostce Policji osobnego pomieszczenia przeznaczonego wyłącznie do kontaktu osoby zatrzymanej z obrońcą, niewykorzystywanego do bieżącej pracy służbowej, gwarantującego brak

- możliwości podsłuchu i obserwacji przez osoby trzecie. W przypadku braku odrębnego pokoju należy zastosować środki minimalizujące ingerencję w poufność, w tym wyłączanie lub przesłanianie monitoringu oraz uniemożliwienie obserwacji z zewnątrz.
22. Przeprowadzenie przeglądu oraz ujednoczenie standardów informacyjnych w jednostkach Policji przez zapewnienie, aby w miejscach dostępnych dla interesantów i osób zatrzymanych w sposób czytelny, aktualny i łatwo dostępny eksponowane były pełne informacje dotyczące przysługujących praw, trybu skargowego oraz instytucji pomocowych, w tym możliwości składania bezpośrednich i poufnych skarg do niezależnych organów.
  23. Opracowanie i bieżącą aktualizację w jednostkach Policji wykazu tłumaczy, z których usług można niezwłocznie skorzystać w przypadku zatrzymania cudzoziemca.
  24. Doposażenie jednostek Policji w służbowe narzędzia wspierające komunikację z cudzoziemcami, np. elektroniczne translatory lub bezpieczne rozwiązania teleinformatyczne do zdalnego tłumaczenia.
  25. Korzystanie z pomocy tłumacza, niezależnie od podstawy zatrzymania, w każdym przypadku wystąpienia trudności komunikacyjnych z osobą zatrzymaną. Tłumacz powinien każdorazowo odnotowywać na dokumentach fakt dokonania tłumaczenia, potwierdzając tę czynność podpisem oraz pieczęcią. KMPT zaleca ponadto systematyczne dokumentowanie w aktach ewentualnych problemów w komunikacji, w tym wskazanie, czy i w jaki sposób zapewniono tłumaczenie, a także odbieranie od osób zatrzymanych pisemnych oświadczeń określających język, w którym się komunikują.
  26. Przypomnienie funkcjonariuszom o obowiązku rzetelnego, niezwłocznego i kompletnego prowadzenia rejestrów, w tym każdorazowego odnotowywania wejść i wyjść wszystkich osób przebywających w jednostce, niezależnie od celu ich obecności. Ponadto KMPT rekomenduje podejmowanie systematycznych działań na rzecz digitalizacji i centralizacji ewidencji, tak aby zapewnić pełną identyfikowalność i udokumentowanie kluczowych momentów oraz czynności podejmowanych przez funkcjonariuszy lub wobec osoby zatrzymanej.
  27. Przypomnienie funkcjonariuszom o zasadach prowadzenia dokumentacji, z naciskiem na wyeliminowanie stwierdzonych uchybień w dokumentowaniu pobytu osób zatrzymanych.
  28. Przeprowadzenie kompleksowego przeglądu jednostek Policji pod kątem istnienia pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych oraz pomieszczeń faktycznie spełniających funkcję takich miejsc,

- tj. posiadających cechy izolacyjne i wykorzystywanych do krótkotrwałego przetrzymywania osób, lecz formalnie nieposiadających takiego statusu.
29. Jednoznaczne określenie statusu i przeznaczenia wszystkich pomieszczeń wykorzystywanych do czasowego pozbawienia wolności oraz ich pełne dostosowanie do wymogów obowiązujących przepisów, w szczególności przez instalację przycisków przyzywowych oraz trwałe przymocowanie wyposażenia do podłoża.
  30. Objęcie wszystkich tego rodzaju pomieszczeń sprawnym i technicznie aktualnym monitoringiem wizyjnym, umożliwiającym archiwizację i odtworzenie nagrań.
  31. Wprowadzenie i rzetelne prowadzenie ewidencji osób umieszczanych w pokojach przejściowych i tymczasowych pomieszczeniach przejściowych, a także zapewnienie dostępu do regulaminu pobytu oraz wykazu instytucji stojących na straży praw człowieka, w taki sposób, aby informacje te były widoczne i zabezpieczone przed zniszczeniem.
  32. Podjęcie działań inwestycyjnych w jednostkach, w których brak odpowiednich pomieszczeń powoduje dezorganizację pracy i stwarza ryzyko naruszeń praw osób zatrzymanych.
  33. Opracowanie i wdrożenie we wszystkich jednostkach Policji jasnych, sformalizowanych procedur gwarantujących osobom zatrzymanym regularny dostęp do odpowiedniej jakości posiłków, napojów oraz nieprzerwanych okresów odpoczynku, w tym w trakcie przesłuchań, w sposób niezależny od ich sytuacji finansowej lub uznaniowych decyzji funkcjonariuszy, a także zapewnienie skutecznego upowszechnienia tych zasad wśród personelu i osób pozbawionych wolności.
  34. Zapewnienie stałej dostępności środków menstruacyjnych w łazienkach przeznaczonych dla osób przebywających w dyspozycji Policji, w szczególności przez ich rozmieszczenie w sposób umożliwiający kobietom nieskrępowane, samodzielne i godne korzystanie z tych artykułów, bez konieczności każdorazowego zwracania się z prośbą do personelu.
  35. Przeprowadzenie kompleksowego przeglądu wskazanych jednostek Policji pod kątem stopnia ich przystosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, a następnie podjęcie niezbędnych działań modernizacyjnych, organizacyjnych i naprawczych w celu doprowadzenia infrastruktury oraz stosowanych rozwiązań do standardów międzynarodowych, tak aby zapewnić realną dostępność, bezpieczeństwo i poszanowanie praw tych osób.

36. Przeprowadzenie systematycznego przeglądu apteczek i toreb medycznych pod kątem ich kompletności, stanu oraz terminów przydatności, a także konsekwentne doposażanie jednostek w defibrylatory AED oraz zapewnienie ich stałej sprawności i dostępności.
37. Kontynuację działań zmierzających do wyposażenia funkcjonariuszy Policji w kamery nasobne.
38. Przeprowadzenie kompleksowego przeglądu floty radiowozów, obejmującego ocenę ich stanu technicznego, poziomu wyeksploatowania oraz przydatności do dalszej służby. Krajowy Mechanizm postuluje sukcesywne wycofywanie z użytkowania pojazdów najbardziej zużytych i awaryjnych oraz zastępowanie ich pojazdami spełniającymi aktualne standardy bezpieczeństwa zarówno funkcjonariuszy, jak i osób transportowanych.
39. Podjęcie działań mających na celu dostosowanie pojazdów wykorzystywanych do transportu osób zatrzymanych do standardów zapewniających ich bezpieczeństwo i poszanowanie godności. W szczególności pojazdy te powinny być wyposażone w pasy bezpieczeństwa, systemy łączności umożliwiające kontakt osoby przewożonej z funkcjonariuszami, a także odpowiednią wentylację i oświetlenie. W przypadkach, w których dostosowanie istniejących pojazdów nie jest możliwe, Krajowy Mechanizm postuluje sukcesywny zakup nowych środków transportu.
40. Przeprowadzenie przeglądu stanu technicznego wizytowanych jednostek oraz wdrożenie niezbędnych prac modernizacyjnych i naprawczych, mających na celu zapewnienie godnych, bezpiecznych i humanitarnych warunków pracy funkcjonariuszy oraz pobytu osób przebywających w dyspozycji Policji, w szczególności w jednostkach takich jak: KMP w Gliwicach, KPP w Ostródzie, KPP w Wołominie (Wydział Prewencji), KP w Dęblinie, KP nr 1 w Białymstoku.
41. Wprowadzenie systemowych szkoleń przygotowujących funkcjonariuszy Policji do pracy z osobami należącymi do grup szczególnie wrażliwych, w tym osobami z niepełnosprawnościami, osobami z zaburzeniami psychicznymi, osobami neuroróżnorodnymi, cudzoziemcami oraz osobami LGBT+, z uwzględnieniem ich szczególnych potrzeb w toku podejmowanych czynności służbowych.
42. Uwzględnienie w planach szkoleniowych obowiązkowych modułów dotyczących komunikacji interpersonalnej, technik deeskalacji oraz radzenia sobie ze stresem i przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.
43. Uwzględnienie w systemie doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy Policji szkoleń z zakresu zapobiegania torturom i złemu traktowaniu, w tym

standardów międzynarodowych oraz zasad wynikających z Protokołu stambulskiego.

VI. Informacje dodatkowe

Ponadto na podstawie art. 20 OPCAT Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur zwraca się do Komendanta Głównego Policji o:

1. aktualną informację o liczbie kamer nasobnych będących na wyposażeniu funkcjonariuszy Policji oraz poinformowanie o dalszych planach zakupowych w tym zakresie;
2. udzielenie informacji, czy Komenda Główna Policji gromadzi zbiorcze dane statystyczne dotyczące użycia lub wykorzystania wszystkich środków przymusu bezpośredniego przez funkcjonariuszy, także w przypadkach, gdy nie doszło do wystąpienia obrażeń, a jeśli tak – KMPT prosi o przesłanie danych statystycznych obejmujących lata 2020–2026, z podziałem na poszczególne środki.

Opracował: Marcin Imszenik

Za Zespół podpisuje:

Rafał Kulas

Dyrektor Zespołu

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Załącznik I. Lista miejsc pozbawienia wolności wizytowanych przez KMPT

1. **Komenda Rejonowa Policji Warszawa II**, ul. Malczewskiego 3/5/7, Warszawa, 5 sierpnia 2025 r., zespół wizytujący: Marcin Imszenik, Rafał Kulas, Aleksandra Nowicka, Oliwia Rybczyńska-Gryguc.
2. **Komenda Rejonowa Policji Warszawa VII**, ul. Grenadierów 73/75, Warszawa, 6 sierpnia 2025 r., zespół wizytujący: Marcin Imszenik, Rafał Kulas, Aleksandra Nowicka, Oliwia Rybczyńska-Gryguc.
3. **Komisariat Policji Warszawa Bemowo**, ul. Raginisa 4, Warszawa, 7 sierpnia 2025 r., zespół wizytujący: Marcin Imszenik, Aleksandra Nowicka, Oliwia Rybczyńska-Gryguc.
4. **Wydział Prewencji Komisariatu Policji Warszawa Bemowo**, ul. Pirenejska 3a, Warszawa, 8 sierpnia 2025 r., zespół wizytujący: Marcin Imszenik, Aleksandra Nowicka, Oliwia Rybczyńska-Gryguc.
5. **Komenda Miejska Policji w Ostrołęce**, ul. Janusza Korczaka 16, Ostrołęka, 11 sierpnia 2025 r., zespół wizytujący: Klaudia Dębowska, Barbara Pauli, Tomasz Żółtek.
6. **Komenda Powiatowa Policji w Wołominie**, ul. Wileńska 43A, Wołomin, 11 i 12 sierpnia 2025 r., zespół wizytujący: Karina Balicka, Justyna Józwiak.
7. **Wydział Prewencji Komendy Powiatowej Policji w Wołominie**, ul. Legionów 31a, Wołomin, 12 sierpnia 2025 r., zespół wizytujący: Karina Balicka, Justyna Józwiak.
8. **Wydział do walki z Przestępczością Gospodarczą i Korupcją Komendy Powiatowej Policji w Wołominie**, ul. Sportowa 5, Marki, 13 sierpnia 2025 r., zespół wizytujący: Karina Balicka, Justyna Józwiak.
9. **Komenda Miejska Policji w Rzeszowie**, ul. Jagiellońska 13, Rzeszów, 27 sierpnia 2025 r., zespół wizytujący: Renata Kłyż-Urbańska, Aleksandra Nowicka.
10. **Komisariat Policji Rzeszów-Śródmieście**, ul. Poniatowskiego 8, Rzeszów, 28 sierpnia 2025 r., zespół wizytujący: Renata Kłyż-Urbańska, Aleksandra Nowicka.
11. **Komisariat Policji w Ząbkach**, ul. Górnośląska 30, Ząbki, 3 września 2025 r., zespół wizytujący: Paweł Borkowski, Marcin Imszenik.
12. **Komenda Powiatowa Policji w Nakle nad Notecią**, ul. Pocztowa 11, Nakło nad Notecią, 11 września 2025 r., zespół wizytujący: Paweł Borkowski, Renata Kłyż-Urbańska, Aleksandra Tokarska.

13. **Posterunek Policji w Sadkach**, Sadki, 12 września 2025 r., zespół wizytujący: Paweł Borkowski, Renata Kłyż-Urbańska, Aleksandra Tokarska.
14. **Komenda Miejska Policji w Łomży**, ul. Wojska Polskiego 9, Łomża, 15 września 2025 r., zespół wizytujący: Anna Grabowska, Marcin Imszenik.
15. **Komenda Wojewódzka Policji w Lublinie**, ul. Narutowicza 73, Lublin, 16 września 2025 r., zespół wizytujący: Karina Balicka, Klaudia Dębowska, Tomasz Żółtek.
16. **Komenda Miejska Policji w Białymstoku**, ul. Bema 4, Białystok, 16 i 17 września 2025 r., zespół wizytujący: Anna Grabowska, Marcin Imszenik.
17. **Komenda Miejska Policji w Lublinie**, ul. Północna 3, Lublin, 17 września 2025 r., zespół wizytujący: Karina Balicka, Klaudia Dębowska, Tomasz Żółtek.
18. **Komisariat Policji nr 1 w Białymstoku**, ul. Waryńskiego 8, Białystok, 18 września 2025 r., zespół wizytujący: Anna Grabowska, Marcin Imszenik.
19. **Komisariat Policji w Dęblinie**, ul. Niepodległości 5, Dęblin, 18 września 2025 r., zespół wizytujący: Karina Balicka, Klaudia Dębowska, Tomasz Żółtek.
20. **Komisariat Policji w Łapach**, ul. Główna 5, Łapy, 19 września 2025 r., zespół wizytujący: Anna Grabowska, Marcin Imszenik.
21. **Komenda Powiatowa Policji w Ostródzie**, ul. Handlowa 6, Ostróda, 24 września 2025 r., zespół wizytujący: Renata Kłyż-Urbańska, Aleksandra Osińska, Karolina Sobocińska.
22. **Komisariat Policji w Morągu**, ul. Mickiewicza 7, Morąg, 25 września 2025 r., zespół wizytujący: Renata Kłyż-Urbańska, Aleksandra Osińska, Karolina Sobocińska.
23. **Komisariat Policji w Mierzynie**, ul. Welecka 2, Mierzyn, 7 października 2025 r., zespół wizytujący: Klaudia Dębowska, Renata Kłyż-Urbańska, Karolina Sobocińska.
24. **Posterunek Policji w Kołbaskowie**, Kołbaskowo 105, 7 października 2025 r., zespół wizytujący: Klaudia Dębowska, Renata Kłyż-Urbańska, Karolina Sobocińska.
25. **Komenda Powiatowa Policji w Policach**, ul. Jana Kasprowicza 3, Police, 8 i 9 października 2025 r., zespół wizytujący: Klaudia Dębowska, Renata Kłyż-Urbańska, Karolina Sobocińska.
26. **Komenda Powiatowa Policji w Wodzisławiu Śląskim**, ul. Kokoszycka 180b, Wodzisław Śląski, 27 października 2025 r., zespół wizytujący: Karina Balicka, Aleksandra Nowicka, Tomasz Żółtek.
27. **Komisariat Policji w Pszowie**, ul. I. Paderewskiego 33, Pszów, 28 października 2025 r., zespół wizytujący: Karina Balicka, Aleksandra Nowicka, Tomasz Żółtek.

28. **Komenda Miejska Policji w Gliwicach**, ul. Powstańców Warszawy 10/12, Gliwice, 29 i 30 października 2025 r., zespół wizytujący: Karina Balicka, Aleksandra Nowicka, Tomasz Żółtek.
29. **Komisariat Policji w Sobótce**, ul. Ogrodowa 8/10, Sobótka, 3 listopada 2025 r., zespół wizytujący: Wiktoria Antoniak, Paweł Borkowski, Barbara Pauli, Tomasz Żółtek.
30. **Komenda Rejonowa Policji Warszawa I**, ul. Wilcza 21, Warszawa, 11 listopada 2025 r., zespół wizytujący: Karina Balicka, Rafał Kulas, Barbara Pauli, Renata Kłyż-Urbańska.
31. **Komisariat Kolejowy Policji w Warszawie**, Al. Jerozolimskie 54, Warszawa, 11 grudnia 2025 r., zespół wizytujący: Wiktoria Antoniak, Marcin Imszenik, Aleksandra Osińska, Tomasz Żółtek.